

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Облік і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

**на тему «Облік та аудит витрат і доходів підприємства від
операційної діяльності»**

Виконав: студент групи ОО(з) – 41

спеціальності 071 «Облік і

оподаткування»

Керечан Владислав Віталійович

Керівник: к.е.н., доцент

Григорів Ольга Орестівна

(прізвище та ініціали)

Рецензент д.е.н., проф. Щур Р.І.

(прізвище та ініціали)

Івано-Франківськ – 2023 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти Спеціальність 071 "Облік і оподаткування"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис)

Д.е.н., Баланюк І.Ф.

(прізвище, ініціали)

"30" вересня 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Кереман Владислав Віталійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Облік та аудит витрат і доходів підприємства від операційної діяльності

керівник роботи К.е.н., доцент Тригарів Ольга Арсентівна

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

2. Перелік питань, які потрібно розробити: Здійняти аналіз сучасних методів обліку та аудиту витрат і доходів, проаналізувати законодавчі акти витрат і доходів, дослідити особливості обліку витрат і доходів, розробити шляхи підвищення ефективності обліку, аналізу та аудиту витрат і доходів підприємства

3. Дата видачі завдання 07.10.2022 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Додаток 1. Теоретичні аспекти та нормативно-законодавчі регулювання обліку та аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності	17.02.2023 р.	виконано
2	Додаток 2. Особливості організації обліку, аудиту та аналізу доходів та витрат підприємства від операційної діяльності	16.03.2023 р.	виконано
3	Додаток 3. Визначення ефективності та шляхи вдосконалення обліку, аналізу та аудиту підприємства витрат та доходів від операційної діяльності на прикладі ТОВ "Атлантис Україна"	18.04.2023 р.	виконано

Студент Кереман Владислав Віталійович

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

наукового керівника к.е.н., доцента Григорів О. О..

на кваліфікаційну роботу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

студента групи ОО(з)-41

Керечан Владислава Віталійовича

на тему: «Облік та аудит витрат і доходів підприємства від операційної діяльності»

Рівень конкуренції серед підприємців піднімається з кожним роком. У відповідності до сучасних вимог підприємці змушені оптимізовувати свою діяльність, зокрема в напрямі збільшення доходів та управління витратами.

На сьогоднішній день існують різні підходи до обліку та аудиту витрат і доходів, але не завжди вони ефективні або відповідають сучасним вимогам. Це створює потребу у проведенні досліджень, спрямованих на вдосконалення цих процесів та розробку нових методів, які б дозволяли більш точно визначати, контролювати та аналізувати витрати і доходи підприємства.

Таким чином, актуальність даної кваліфікаційної роботи полягає у двох аспектах. По-перше, вона допомагає визначити місце даного дослідження в загальній проблемі управління витратами і доходами підприємств. По-друге, вона вказує на нерозв'язані аспекти цієї проблеми, які потребують дальшого дослідження та розв'язання, тобто на спробу розв'язання цих аспектів спрямована сама кваліфікаційна робота.

В роботі досліджено економічну сутність операційних доходів та витрат сформовано їх класифікацію; вивчено нормативно-правове регулювання забезпечення обліку та аудиту операційної діяльності в Україні.

Загальний висновок: кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти студента Керечан Владислава на тему: «Облік та аудит витрат і доходів підприємства від операційної діяльності» виконана відповідно до вимог кафедри обліку і оподаткування Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

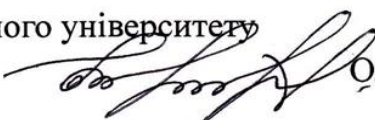
Робота може бути допущена до захисту, а її автор заслуговує на добру оцінку та присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Науковий керівник:

к.е.н., доцент кафедри фінансів

Прикарпатського національного університету

ім. В. Стефаника

 Ольга ГРИГОРІВ

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
студента групи ООЗ- 41

Керечана Владислава Віталійовича

на тему:

«Облік та аудит витрат і доходів підприємства від операційної діяльності»

Актуальність теми. Незважаючи на те, що українській економіці необхідно терміново розвивати рівень управління доходами та витратами підприємств, наразі в країні немає комплексного плану розвитку, тому теоретичні та методологічні питання обліку та аудиту витрат і доходів мають значне науково-практичне значення. Вивчення окреслених питань визначають актуальність обраної теми дослідження.

Сьогодні існують різні методи обліку та аудиту витрат і доходів, але вони не завжди ефективні та відповідають сучасним вимогам. Це вимагає досліджень, спрямованих на вдосконалення цих процесів і розробку нових методів для більш точного визначення, контролю та аналізу витрат і доходів бізнесу.

Тому актуальність цієї кваліфікаційної роботи має два основні аспекти. По-перше, допомагає визначити місце цього дослідження в загальній проблемі управління витратами та доходами підприємства. По-друге, вказує на невирішені аспекти проблеми, які ще потребують подальшого вивчення та вирішення, тобто сама кваліфікаційна робота є спробою звернення до цих аспектів.

Самостійні розробки і пропозиції автора. Дипломна робота є самостійним дослідженням автора з обраної тематики. Слід відзначити належне оформлення дипломної роботи, послідовність та логічність викладення матеріалу, повноту, достовірність інформації; використання рисунків та таблиць, що полегшує сприйняття матеріалу, посилює його доказовість.

Загальний висновок: кваліфікаційна робота першого (бакалаврського) рівня вищої освіти студента Керечана Владислава на тему: «Облік та аудит витрат і доходів підприємства від операційної діяльності» є завершеним, самостійно проведеним науковим дослідженням, має наукову і практичну цінність, за змістом та оформленням відповідає вимогам МОН України, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Рецензент: д.е.н., професор кафедри фінансів
Прикарпатського національного університету
ім. В. Стефаника

Роман ЩУР

ЗМІСТ

Вступ	7
Розділ 1. Теоретичні аспекти та нормативно-законодавчі регулювання обліку та аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності	12
1.1 Операційна діяльність підприємств: поняття та складові	12
1.2 Витрати і доходи від операційної діяльності та їх класифікація	17
1.3 Нормативно-законодавчі регулювання витрат і доходів підприємства від операційної діяльності	26
Розділ 2. Особливості організації обліку, аудиту та аналізу доходів та витрат підприємства від операційної діяльності	33
2.1 Організація обліку доходів та витрат підприємства від операційної діяльності	33
2.2 Організація аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності	41
2.3 Аналіз обліку та аудиту доходів та витрат підприємства від операційної діяльності	45
Розділ 3. Оцінка ефективності та шляхи вдосконалення обліку, аналізу та аудиту підприємства витрат та доходів від операційної діяльності на прикладі ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА"	54
3.1 Особливості обліку витрат і доходів на підприємстві від операційної діяльності	55
3.2 Шляхи вдосконалення обліку та аудиту підприємства витрат і доходів від операційної діяльності	58
3.3 Шляхи запровадження ефективності рекомендацій та оцінка їх ефективності ведення обліку аналізу та аудиту підприємства витрат та доходів	60

Висновки	66
Список використаних джерел	68

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. За останні роки економічна ситуація у бізнесі стала дедалі складнішою та конкурентнішою. Підприємства змушені шукати способи оптимізації своєї діяльності, зокрема, в управлінні витратами і збільшенні доходів. Однак, багато підприємств стикаються з проблемами у правильному обліку та аудиті витрат і доходів від операційної діяльності.

На сьогоднішній день існують різні підходи до обліку та аудиту витрат і доходів, але не завжди вони ефективні або відповідають сучасним вимогам. Це створює потребу у проведенні досліджень, спрямованих на вдосконалення цих процесів та розробку нових методів, які б дозволяли більш точно визначати, контролювати та аналізувати витрати і доходи підприємства.

Таким чином, актуальність даної кваліфікаційної роботи полягає у двох аспектах. По-перше, вона допомагає визначити місце даного дослідження в загальній проблемі управління витратами і доходами підприємств. По-друге, вона вказує на нерозв'язані аспекти цієї проблеми, які потребують дальшого дослідження та розв'язання, тобто на спробу розв'язання цих аспектів спрямована сама кваліфікаційна робота.

Об'єктом дослідження є облік та аудит витрат і доходів підприємства від операційної діяльності. Об'єкт включає всі аспекти, процеси, методи та підходи, що використовуються для реєстрації, контролю та аналізу витрат і доходів, що виникають внаслідок операційної діяльності підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти та практичні аспекти обліку та аудиту витрат і доходів підприємства. Предмет дослідження включає вивчення понять, класифікацію, методи та процедури обліку і аудиту витрат і доходів, а також аналіз практики застосування цих методів у реальних підприємствах.

Основна увага приділяється виявленню особливостей обліку і аудиту витрат і доходів, а також розробленню рекомендацій для їх удосконалення та впровадження на практиці.

Метою дослідження є розробка та обґрунтування практично спрямованих рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності.

Для досягнення мети роботи поставлені наступні **завдання:**

1. Провести аналіз сучасних методів обліку та аудиту витрат і доходів підприємств від операційної діяльності, включаючи поняття та складові операційної діяльності.

2. Вивчити особливості витрат і доходів від операційної діяльності та їх класифікацію.

3. Проаналізувати нормативно-законодавчі регулювання витрат і доходів підприємства від операційної діяльності

4. Порівняти різні підходи обліку витрат і доходів на підприємстві від операційної діяльності, визначити переваги та недоліки.

5. Вивчити організацію аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності.

6. Здійснити аналіз практики обліку та аудиту доходів та витрат підприємства від операційної діяльності, виявляти особливості і проблеми, з якими стикається підприємства при їх впровадженні.

7. Дослідити особливості обліку витрат і доходів на підприємстві, виявлення закономірностей та тенденцій у витратах і доходах, а також для оцінки ефективності проведених заходів.

8. Виявити особливості обліку та аудиту підприємства витрат і доходів від операційної діяльності та розробити рекомендації щодо їх вдосконалення.

9. Розробити шляхи запровадження ефективності рекомендацій та оцінити їх ефективності ведення обліку аналізу та аудиту підприємства витрат та доходів.

Стан наукової розробки. Аналізуючи особливості обліку і витрат , встановлено, що наявні знання про облік та аудит витрат і доходів підприємства від операційної діяльності є обмеженими або застарілими. Нові аспекти, які виникають в сучасних умовах економіки, ще не отримали достатнього дослідження та висвітлення у науковій літературі.

Проблемна ситуація полягає в тому, що існуючі знання про облік та аудит витрат і доходів підприємства є застарілими, а в сучасних умовах розвитку господарської діяльності з'являються нові виклики, які потребують адекватних рішень. Відсутність сучасних та комплексних підходів до обліку та аудиту витрат і доходів створює необхідність проведення дослідження з метою розробки нових практичних рекомендацій та вдосконалення існуючих підходів.

Таким чином, вивчення наукової літератури показує, що існує прогалина в наявних знаннях щодо обліку та аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності. Дослідження в цій області є актуальним, оскільки метою й завданнями роботи є заповнення цієї прогалини шляхом розробки нових практичних рекомендацій та удосконалення існуючих підходів до обліку та аудиту витрат і доходів.

У даному дослідженні будуть використані наступні **методи**:

1. Вивчення літературних джерел, наукових статей та законодавства: Цей метод передбачає аналіз доступних джерел, які стосуються обліку та аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності.

2. Аналіз практики обліку та аудиту витрат і доходів підприємств: Цей метод включає дослідження реальної практики обліку і аудиту витрат і доходів на різних підприємствах.

3. Порівняння різних підходів до обліку та аудиту витрат і доходів: Цей метод передбачає порівняння різних підходів, методів та практик обліку та аудиту витрат і доходів підприємств.

4. Статистичний аналіз даних підприємств: Цей метод включає збір та аналіз статистичних даних підприємств з питань обліку та аудиту витрат і доходів.

Одержані результати дослідження мають наступне **практичне значення**:

1. Посилення фінансової стійкості підприємств: Завдяки удосконаленню обліку та аудиту витрат і доходів, підприємство зможе більш точно визначити свої фінансові ризики та здійснити відповідні заходи для підвищення своєї фінансової стійкості. Це сприятиме покращенню фінансового стану підприємства і забезпечить його стабільний розвиток.

2. Підвищення ефективності управління підприємствами: Результати дослідження дозволять підприємству встановити оптимальні процедури обліку та аудиту витрат і доходів, що сприятиме підвищенню ефективності управління. Це включає більш точне планування та контроль над фінансовими ресурсами, прийняття обґрунтованих управлінських рішень і досягнення стратегічних цілей підприємства.

3. Підвищення довіри стейкхолдерів: Удосконалення обліку та аудиту витрат і доходів сприятиме забезпеченню більшої достовірності та прозорості фінансової звітності підприємства. Це сприятиме підвищенню довіри стейкхолдерів, таких як інвестори, банки, державні органи та інші зацікавлені сторони, що може мати позитивний вплив на репутацію та співпрацю з ними.

Структура роботи: робота складається із вступу, 3 розділів, висновків, та списку використаних джерел (44 найменувань). Загальний обсяг роботи складає 71 сторінка, 1 рисунок, 8 таблиць та 2 додатки.

РОЗДІЛ 1

Теоретичні аспекти та нормативно-законодавчі регулювання обліку та аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності

1.1 Операційна діяльність підприємств: поняття та складові

Операційна діяльність підприємства є основною складовою його діяльності, спрямованою на виробництво товарів, надання послуг або здійснення інших операцій, пов'язаних з основною сферою його діяльності. Ця діяльність включає процеси, які стосуються виробництва, реалізації товарів або послуг, управління запасами, логістики, обслуговування клієнтів та інших операційних аспектів функціонування підприємства [1, с. 756-788].

Основні складові операційної діяльності включають:

1. Виробництво: Виробництво є однією з основних складових операційної діяльності підприємства і охоплює процес створення товарів або виробництва продукції. Цей процес може бути фізичним виготовленням, обробкою сировини, збіркою компонентів, монтажем або будь-якими іншими операціями, які пов'язані з перетворенням сировини або напівфабрикатів у готовий продукт [2, с. 660-662].

2. Торгівля: Торгівля є важливою складовою операційної діяльності підприємства і передбачає купівлю та продаж товарів. Ця складова може здійснюватися на різних рівнях - оптовому або роздрібному, залежно від цільової аудиторії [3, с. 331-337].

Оптова торгівля:

Оптова торгівля передбачає продаж товарів іншим підприємствам або дрібним оптовикам, які, у свою чергу, можуть перепродати товари іншим підприємствам або роздрібним покупцям. Оптові торгові операції часто

здійснюються за великими партіями товарів і мають на меті задоволення потреб бізнес-сегменту ринку. Оптові торговці можуть бути посередниками між виробниками і роздрібними торговцями, забезпечуючи ефективний потік товарів від виробника до кінцевого споживача.

Роздрібна торгівля:

Роздрібна торгівля передбачає продаж товарів кінцевим споживачам. Вона включає у себе торгівлю у роздрібних магазинах, супермаркетах, онлайн-магазинах, а також через поштові замовлення, телефонні дзвінки тощо. Роздрібні торговці безпосередньо взаємодіють з кінцевими споживачами і надають їм доступ до різноманітного асортименту товарів, надійну постачальну ланку та високий рівень обслуговування.

У торгівлі ключову роль відіграють такі аспекти:

1. Закупівля товарів: Включає в себе пошук і вибір постачальників, проведення переговорів, укладання угод на постачання товарів, контроль якості та термінів поставок. Ефективна закупівля гарантує наявність необхідного асортименту товарів для подальшого продажу.

2. Управління запасами: Включає контроль за запасами товарів, їх розміщенням, ротацією і використанням. Метою управління запасами є забезпечення оптимального рівня запасів, що дозволяє задовольнити потреби споживачів та уникнути зайвих витрат на зберігання товарів.

3. Продаж і обслуговування клієнтів: Включає приваблення клієнтів, організацію торговельного процесу, проведення операцій з продажу, приймання та обробку замовлень, надання консультацій клієнтам та післяпродажне обслуговування.

4. Маркетинг та реклама: Включає проведення маркетингових досліджень, визначення цільової аудиторії, розробку стратегій ціноутворення, рекламних кампаній, акцій та інших заходів з просування товарів на ринку.

3. Послуги: Послуги є важливою складовою операційної діяльності підприємства і включають надання різноманітних послуг, що задовольняють потреби клієнтів. Ця складова може виявлятися у різних галузях і сферах діяльності підприємства.

Особливості послугового сектору полягають у безматеріальній природі послуг, їх непрямому споживанні та взаємодії між постачальником та споживачем під час надання послуг. Для успішного надання послуг необхідна якісна організація взаємодії з клієнтами та врахування їхніх індивідуальних потреб.

4. Логістика: Логістика є важливою складовою операційної діяльності підприємства і включає управління потоками матеріалів, товарів і інформації від постачальників до клієнтів. Головна мета логістики полягає в ефективному плануванні, координації та контролі всіх етапів постачання, виробництва і доставки товарів або послуг з мінімальними затратами та оптимальним використанням ресурсів.

Основні аспекти логістики включають [4, с. 67]:

1. Закупівля і постачання
2. Зберігання і складське господарство
3. Транспортування
4. Інформаційний потік та клієнтів
5. Планування та оптимізація

Логістика є ключовим елементом в успішному функціонуванні підприємства, оскільки вона допомагає забезпечити належну поставку товарів або надання послуг вчасно, знижуючи затрати та підвищуючи задоволення клієнтів. Ефективне управління логістичними процесами може сприяти збільшенню конкурентоспроможності підприємства і залученню нових ринків.

5. Фінансові операції: Фінансові операції є важливою складовою операційної діяльності підприємства і включають управління фінансовими ресурсами компанії з метою забезпечення фінансової стабільності та рентабельності. Основні аспекти фінансових операцій включають:

1. Управління обліком
2. Операції з урахуванням податків
3. Кредитування
4. Інвестиції
5. Фінансовий аналіз та планування

Фінансові операції допомагають підприємству ефективно управляти своїми фінансовими ресурсами, забезпечуючи фінансову стабільність, оптимізацію доходів та мінімізацію ризиків. Вони грають важливу роль у прийнятті стратегічних рішень, плануванні та забезпеченні стійкого розвитку підприємства.

Ці складові операційної діяльності можуть варіюватися в залежності від типу підприємства та його галузі діяльності. Важливо враховувати, що деякі підприємства можуть займатися одночасно декількома складовими операційної діяльності.

Взаємозв'язок операційної діяльності з фінансовими показниками підприємства є важливим аспектом в управлінні фінансами та прийнятті рішень.

Цей взаємозв'язок виявляється через вплив операційних процесів на фінансові результати підприємства і, в свою чергу, вплив фінансових показників на операційну діяльність [5, с. 89].

Операційна діяльність підприємства, така як виробництво товарів, надання послуг або здійснення торгівлі, має безпосередній вплив на його фінансові показники. Наприклад, обсяг виробництва та продажів товарів чи послуг визначає обсяг доходів підприємства. Зростання обсягів виробництва може призвести до збільшення доходів та покращення фінансових результатів.

З іншого боку, фінансові показники, такі як рентабельність, ліквідність, рентабельність активів тощо, можуть впливати на операційну діяльність підприємства. Наприклад, низька ліквідність може обмежити здатність підприємства до закупівлі необхідних сировинних матеріалів для виробництва, що може призвести до зниження обсягів виробництва та продажів [6, с. 24].

Аналіз взаємозв'язку операційної діяльності з фінансовими показниками дозволяє виявити потенційні проблеми або можливості для підвищення ефективності підприємства. Наприклад, шляхом аналізу фінансових показників можна виявити неефективні види витрат або можливості зниження витрат без погіршення якості продукції чи послуг.

У підсумку, взаємозв'язок операційної діяльності з фінансовими показниками підприємства є двостороннім процесом, де операційна діяльність впливає на фінансові показники, а фінансові показники, в свою чергу, впливають на операційну діяльність. Розуміння цього взаємозв'язку допомагає підприємствам здійснювати ефективне фінансове управління та приймати обґрунтовані рішення для досягнення своїх бізнес-цілей.

1.2 Витрати і доходи від операційної діяльності та їх класифікація

Витрати від операційної діяльності є одним з важливих понять в обліку і фінансах підприємства. Вони відображають сукупність грошових витрат, пов'язаних з основною діяльністю підприємства, яка становить основний джерело генерації доходів.

Операційна діяльність підприємства включає процеси виробництва, торгівлі або надання послуг. Витрати від операційної діяльності охоплюють усі витрати, пов'язані з цими процесами. Вони можуть включати такі складові [7, с. 43]:

1. Витрати на сировину та матеріали: це витрати, пов'язані з закупівлею сировини, матеріалів, компонентів або напівфабрикатів, які використовуються у виробничому процесі.

2. Витрати на працю: це витрати, пов'язані з оплатою праці працівників, включаючи заробітну плату, соціальні виплати, страхування, пенсійні внески та інші пов'язані витрати.

3. Витрати на енергію та комунальні послуги: це витрати, пов'язані з споживанням енергії (електроенергії, газу, палива) та комунальних послуг, таких як вода, опалення, каналізація та інші.

4. Витрати на обладнання та машини: це витрати на придбання, утримання, ремонт та оновлення обладнання, машин, інструментів та технологічних систем, необхідних для виробничого процесу.

5. Витрати на транспорт та логістику: це витрати, пов'язані з доставкою сировини, виробництвом, зберіганням та доставкою готової продукції до клієнтів.

6. Витрати на маркетинг та рекламу: це витрати, пов'язані з рекламою, маркетинговими заходами, дослідженням ринку, розробкою і просуванням продукції.

7. Витрати на управління та адміністрацію: це витрати, пов'язані з управлінням підприємством, включаючи зарплати керівників, адміністративний персонал, оренду офісних приміщень, комунікації та інші витрати.

Аналіз витрат від операційної діяльності дозволяє підприємству зрозуміти, які складові діяльності вимагають більше витрат, де можна здійснити оптимізацію та раціоналізацію витратного процесу. Також він допомагає управлінцям в прийнятті рішень щодо фінансового планування, ціноутворення, стратегічного розвитку підприємства та визначенні ефективності використання ресурсів.

Витрати можна класифікувати залежно від їх характеру на чотири основних категорії (рис.1.1.). Кожна з цих категорій має свої особливості, що дозволяють краще розуміти і контролювати витрати підприємства.

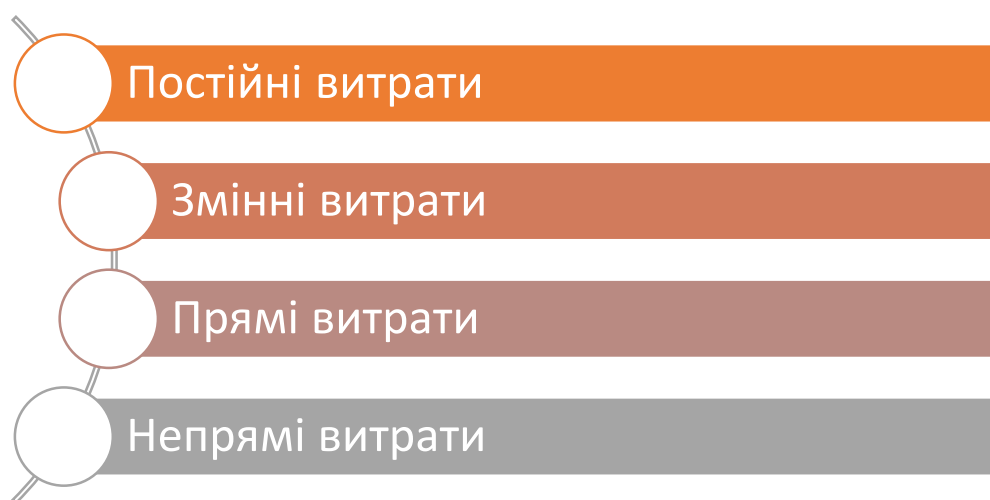

Рис 1.1. Кваліфікація витрат

1. Постійні витрати: Ці витрати залишаються майже незмінними незалежно від обсягу виробництва або рівня активності підприємства. Вони пов'язані з утриманням основних активів, таких як оренда приміщень, зарплати постійного персоналу, страхування майна, амортизація обладнання. Постійні витрати не залежать від змін виробництва або обсягу продажів і відображають фіксовану складову витрат підприємства [8, с. 61].

2. Змінні витрати: Ці витрати змінюються пропорційно до зміни обсягу виробництва або рівня активності підприємства. Вони пов'язані зі споживанням сировини, матеріалів, праці та енергії, а також з оплатою робітників, пов'язаних з виробництвом. Змінні витрати залежать від виробничих обсягів і можуть змінюватися в межах, визначених економічною активністю підприємства [9, с. 44].

3. Прямі витрати: Ці витрати безпосередньо пов'язані з виготовленням конкретного продукту або наданням певної послуги. Вони можуть бути легко віднесені до окремих виробів або послуг на основі прямих матеріалів, праці та витрат на обладнання. Прямі витрати можуть бути виміряні та контрольовані безпосередньо на рівні виробництва [10, с. 82].

4. Непрямі витрати: Ці витрати не можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного виробу або послуги. Вони пов'язані з загальною діяльністю підприємства, такою як адміністрування, управління, маркетинг, дослідження та розвиток, загальні витрати на утримання інфраструктури тощо. Непрямі витрати не можуть бути однозначно призначені окремим виробам або послугам і вимагають розподілу на підставі різних методів розподілу витрат [11, с. 36].

Аналіз класифікації витрат залежно від їх характеру допомагає підприємствам зрозуміти структуру витрат і керувати ними ефективно. Він дозволяє виявити витратні пункти, де можливо здійснити економії, оптимізувати

виробничі процеси та приймати обґрунтовані рішення щодо ціноутворення та стратегічного розвитку підприємства.

Методи обліку витрат включають різні підходи до визначення та врахування витрат у фінансовому обліку підприємства (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Методи обліку витрат

Метод обліку витрат	Опис
Сукупний метод	Цей метод передбачає врахування всіх витрат підприємства без детального розподілу на окремі вироби або послуги. Всі витрати обліковуються в загальних рубриках, які відображають сукупні витрати за різними. Цей метод простий у застосуванні, але не дає детальної інформації про витрати на окремі вироби або послуги.
Розподільчий метод	Цей метод передбачає розподіл витрат на окремі вироби або послуги на основі певних ключових факторів або розподільних баз. Розподільчий метод дозволяє отримати більш точну інформацію про витрати на окремі вироби або послуги, що допомагає приймати обґрунтовані управлінські рішення.

Продовження табл 1.1

Метод визначення собівартості	Цей метод використовується для визначення собівартості окремих виробів або послуг шляхом зведення всіх витрат, пов'язаних з їх виробництвом. Він включає в себе врахування прямих матеріалів, праці та витрат на виробництво, а також пропорційного розподілу непрямих витрат. Цей метод дозволяє точно визначити вартість виробу або послуги, що є важливим для ціноутворення та контролю витрат.
Стандартний метод	Цей метод базується на використанні стандартних норм і цін для визначення витрат на виробництво. Витрати порівнюються зі стандартами і різниця між фактичними витратами і стандартами використовується для аналізу ефективності та контролю витрат.

Вибір конкретного методу обліку витрат залежить від характеру діяльності підприємства, типу продукції або послуг, які надаються, а також від потреб управління та контролю витратами. Багато підприємств використовують комбінацію різних методів, щоб забезпечити повну та точну інформацію про свої витрати.

Витрати підприємства мають прямий вплив на його фінансові результати. Витрати впливають на дохід, прибуток та загальну фінансову продуктивність підприємства. Основні аспекти впливу витрат на фінансові результати підприємства включають наступне:

1. Зменшення прибутку: Збільшення витрат без відповідного збільшення доходу може спричинити зниження прибутку підприємства. Це може статися, наприклад, при зростанні витрат на сировину, працю або інші виробничі ресурси без відповідного збільшення продажів або підвищення цін на продукцію [12, с. 50-54].

2. Вплив на маржинальну прибутковість: Витрати мають прямий вплив на маржинальну прибутковість підприємства. Маржинальна прибутковість визначається різницею між витратами та доходами на окремі види продукції або послуг. Збільшення витрат може знизити маржинальну прибутковість, тоді як їх зниження може покращити її показник [13, с. 34].

3. Вплив на ціноутворення: Витрати також мають великий вплив на стратегію ціноутворення підприємства. Витрати на виробництво, маркетинг, розподіл та інші операційні витрати повинні бути враховані при встановленні цін на продукцію або послуги. Якщо витрати зростають, підприємство може бути змушене переглянути свою стратегію ціноутворення для забезпечення прибутковості [14, с. 48].

4. Ефективність використання ресурсів: Витрати також впливають на ефективність використання ресурсів підприємства. Оптимальне використання виробничих, фінансових та інших ресурсів допомагає знизити загальні витрати і покращити фінансові результати. Управління витратами та пошук шляхів оптимізації використання ресурсів може призвести до підвищення продуктивності та ефективності підприємства [15, с. 91].

В цілому, витрати мають значний вплив на фінансові результати підприємства і вимагають уважного управління та контролю. Оптимізація витрат, підвищення ефективності та пошук нових шляхів раціоналізації можуть сприяти покращенню фінансової продуктивності підприємства.

Доходи від операційної діяльності підприємства визначаються як сукупність грошових сум або еквіваленту, які отримує підприємство внаслідок здійснення своєї основної діяльності. Ці доходи виникають у результаті продажу товарів, надання послуг або інших операцій, пов'язаних з основною діяльністю підприємства [16, с. 17-19].

Доходи підприємства можна класифікувати залежно від їх джерела наступним чином:

1. Доходи від продажу товарів: Це дохід, отриманий від продажу фізичних товарів, вироблених або закуплених підприємством. Це можуть бути роздрібні продажі, оптові продажі або електронна комерція. Ці доходи включають суму грошей, отриманих від клієнтів, за вирахуванням знижок, повернень або відрахувань.

2. Доходи від надання послуг: Це дохід, отриманий від надання різноманітних послуг клієнтам або іншим підприємствам. Це можуть бути консультаційні послуги, фінансові послуги, транспортні послуги, туристичні послуги, медичні послуги та багато інших.

3. Доходи від роялті: Це дохід, отриманий від ліцензування інтелектуальної власності, такої як авторські права, патенти, товарні знаки або франшизи. Підприємство отримує плату за використання своєї інтелектуальної власності іншими компаніями або особами.

4. Доходи від ліцензійних виплат: Це дохід, отриманий від надання ліцензій на використання певного продукту, технології, бренду або іншої інтелектуальної

власності. Ліцензійні виплати можуть бути отримані від інших підприємств або осіб, які отримують право використовувати інтелектуальну власність підприємства.

5. Інші доходи: Це дохід, отриманий від інших джерел, які не включені до вищезазначених категорій. Це можуть бути доходи від операцій з нерухомістю, фінансові доходи, доходи від здійснення інвестицій, доходи від продажу активів або інших непрямих джерел доходу.

Методи обліку доходів включають різні підходи до визначення та реєстрації доходів підприємства. Основні методи обліку доходів включають [17, с. 64]: 1. Метод обліку на основі реалізації (акруальний метод): За цим методом дохід враховується у фінансових звітах тоді, коли відбувається фактична реалізація товарів або послуг. Це означає, що дохід враховується в той період, коли покупець сплачує за товари або послуги або коли товари або послуги доставляються.

2. Метод обліку на основі отримання (готівковий метод): Цей метод передбачає визнання доходу в момент отримання грошових коштів від покупців або інших джерел. Незалежно від того, чи відбулася фактична поставка товарів або послуг, дохід враховується, якщо грошові кошти були отримані.

3. Метод обліку на основі заробітку (акруальний метод): Цей метод передбачає визнання доходу в момент отримання права на заробіток або коли виконані умови для отримання доходу. Наприклад, якщо підприємство надає послуги на підставі контракту, дохід може бути врахований поступово залежно від виконання етапів контракту або в момент завершення всіх умов контракту.

Вибір методу залежить від особливостей діяльності підприємства та вимог облікових стандартів [18, с. 58]. Точний облік доходів є важливою складовою

аналізу фінансових показників підприємства з кількох причин: (зазначено в табл. 1.2)

Табл. 1.2

Облік доходів

Використання обліку доходів	Опис
Визначення фінансової продуктивності	Облік доходів допомагає визначити, наскільки ефективно підприємство генерує доходи з операційної діяльності.
Планування та прийняття рішень	Точний облік доходів надає інформацію для планування майбутніх дій та прийняття обґрунтованих рішень для поліпшення фінансових результатів.
Оцінка рентабельності	Облік доходів дозволяє розрахувати різні показники рентабельності, що вказують на ефективність використання ресурсів та здатність генерувати прибуток.
Фінансовий аналіз	Точний облік доходів є основою для проведення фінансового аналізу підприємства, що дозволяє оцінити його стан, виявити сильні та слабкі сторони та прогнозувати майбутні результати.

Продовження табл. 1.2

Звітність та довіра	Облік доходів є основою для складання достовірної фінансової звітності, що сприяє
---------------------	---

	збільшенню довіри зацікавлених сторін до підприємства.
--	--

Отже, точний облік доходів є необхідним для аналізу фінансових показників підприємства, планування, прийняття рішень, оцінки рентабельності та забезпечення надійної фінансової звітності. Він допомагає розуміти ефективність діяльності підприємства і сприяє досягненню його стратегічних цілей.

1.3 Нормативно-законодавчі регулювання витрат і доходів підприємства від операційної діяльності

Аналіз різних методик обліку витрат і доходів включає дослідження та оцінку ефективності різних підходів до реєстрації та визначення витрат і доходів на підприємстві. Деякі з цих методик включають:

1. Сукупний метод (агрегатний метод): Цей метод передбачає облік витрат і доходів на основі загальної суми, без розбиття на окремі складові. Витрати і доходи реєструються в цілому для всього підприємства, що дозволяє швидко отримати загальну картину фінансового стану. Однак, цей метод не надає деталей щодо окремих елементів витрат і доходів.

2. Розподільчий метод: Цей метод передбачає розподіл витрат і доходів між різними джерелами або виробничими одиницями підприємства. Витрати і доходи розподіляються на основі певних критеріїв, таких як обсяг виробництва, обсяг продажів, площа, кількість працівників тощо. Цей метод дозволяє отримати детальну інформацію про витрати і доходи окремих підрозділів або проектів, але може бути складним у використанні і вимагати додаткових обчислень.

3. Метод визначення собівартості: Цей метод використовується для визначення собівартості виробленої продукції або наданої послуги. Він включає в себе розрахунок прямих витрат (сировина, матеріали, праця) та операційних витрат (амортизація, оренда, загальновиробничі витрати). Цей метод дозволяє встановити вартість продукції і визначити її прибутковість.

4. Метод собівартості за допомогою системи стандартів: Цей метод передбачає використання стандартних норм і тарифів для визначення собівартості продукції або послуги. Він базується на попередньому встановленні нормативів витрат на різні елементи, які використовуються у виробництві. За допомогою цього методу можна порівнювати фактичні витрати зі стандартними нормами і виявляти відхилення. Ці методики обліку витрат і доходів можуть використовуватись окремо або комбінуватись залежно від потреб підприємства та особливостей його галузі діяльності. Кожен підприємство обирає методи, які найкращим чином відповідають його потребам у відображенні фінансової інформації та контролі витрат і доходів. Порівняння різних підходів до аудиту витрат і доходів включає аналіз і оцінку різних методів і технік, які використовуються аудитором для перевірки фінансової інформації підприємств (зазначено в табл. 2.2)

Порівняння різних підходів до аудиту витрат і доходів

Підхід	Опис	Використання	Переваги	Недоліки
Аналітичний аудит	Використання аналізу фінансових показників та тенденцій	Загальна оцінка	Ефективний, економить час та кошти	Залежний від якості доступних даних

Документальний аудит	Перевірка фінансових документів та облікових записів	Перевірка документації	Об'єктивність, точність	Може бути часо- та ресурсоємним
Тестовий аудит	Випадкове або вибіркоче тестування операцій	Детальна перевірка обраних операцій	Швидкий, ефективний	Може не виявити системні проблеми
Комп'ютерний аудит	Використання спеціального програмного забезпечення	Аналіз великих обсягів даних	Ефективний, точний	Вимагає спеціалізованої експертизи

Продовження табл. 2.2

Внутрішній аудит	Проведення аудиту в межах самої організації	Перевірка внутрішніх процедур та політик	Знання внутрішньої структури	Може бути необ'єктивним
------------------	---	--	------------------------------	-------------------------

Зазначені підходи до аудиту витрат і доходів мають свої особливості та переваги, але їх ефективність залежить від конкретної ситуації та цілей аудиту.

Враховуючи це, аудитори використовують комбінацію різних підходів, щоб забезпечити надійну та повну перевірку фінансової інформації підприємства.

Збір і аналіз статистичних даних про витрати і доходи підприємств є важливим етапом в управлінні та прийнятті стратегічних рішень. Дані про витрати і доходи можуть бути зібрані з різних джерел, включаючи:

1. Фінансові звіти: Підприємства мають зобов'язання складати фінансові звіти, які включають інформацію про їх доходи і витрати. Ці звіти можуть бути доступні в публічному реєстрі або через фінансову звітність підприємства. Фінансові звіти можуть включати звіти про прибуток і збитки, балансові звіти та звіти про готівку.

2. Опитування та дослідження: Дослідницькі організації, урядові агентства або професійні асоціації можуть проводити опитування та дослідження, щоб зібрати дані про витрати і доходи підприємств у певній галузі або регіоні. Ці дані можуть бути опубліковані у формі звітів або статей.

3. Статистичні бази даних: Деякі організації, такі як національні статистичні агентства, підтримують бази даних зі статистичними даними про різні аспекти економіки, включаючи витрати і доходи підприємств. Ці бази даних можуть бути доступні для загального використання або потребувати спеціального дозволу для доступу.

4. Фінансові портали та біржі: На фінансових порталах та біржах можуть бути доступні дані про витрати і доходи публічних підприємств, включаючи фінансові показники, аналітичні звіти та рейтинги. Ці дані можуть бути корисним джерелом для аналізу та порівняння витрат і доходів різних підприємств.

5. Бізнес-джерела і професійні журнали: Бізнес-джерела та професійні журнали часто публікують статті, дослідження та аналітичні матеріали, які містять дані про витрати і доходи підприємств у різних галузях. Ці матеріали

можуть бути корисним джерелом інформації для аналізу та порівняння практик обліку та аудиту.

При зборі і аналізі статистичних даних про витрати і доходи підприємств важливо перевіряти джерела і переконуватися в їхній достовірності та актуальності. Дані можуть розрізнятися залежно від галузі, регіону та розміру підприємства, тому слід враховувати ці фактори при порівнянні і аналізі.

Для прикладу можна взяти декілька популярних підприємств з кожної галузі (табл. 2.3)

Табл. 2.3

Фінансові дані підприємств зазначених галузей за 2020 рік:

Підприємство	Галузь	Витрати (млрд USD)	Дохід (млрд USD)
Apple Inc.	Технології	91,853	274,515

Продовження табл. 2.3

Exxon Mobil Corporation	Нафтогазова промисловість	147,532	181,508
Coca-Cola Company	Напої	26,517	33,014
Volkswagen Group	Автомобілебудування	213,292	222,944
Procter & Gamble Company	FMCG	65,054	71,108

Ця таблиця надає узагальнену інформацію про витрати та дохід кожного підприємства за зазначений період.

Використання статистичних методів дозволяє оцінювати тренди, аналізувати варіації і виявляти залежності між витратами і доходами підприємств. Деякі з найпоширеніших методів включають:

1. Регресійний аналіз: Цей метод дозволяє виявити залежність між витратами і доходами шляхом побудови регресійної моделі. Шляхом аналізу статистичних показників, таких як коефіцієнти кореляції і детермінації, можна визначити сильність та напрямок залежності між цими змінними.

2. Аналіз варіацій: Цей метод дозволяє виміряти варіацію витрат і доходів та виявляти фактори, які впливають на цю варіацію. Застосовуються методи, такі як аналіз дисперсії (ANOVA), щоб виявити статистично значущі різниці між групами підприємств або періодами часу.

3. Аналіз трендів: Цей метод дозволяє визначити довгострокові тенденції у витратах і доходах. Застосовуються методи, такі як лінійна регресія або згладжування часового ряду, щоб виділити основні тенденції, такі як зростання, спад або стабільність.

4. Кореляційний аналіз: Цей метод дозволяє виявити статистичні зв'язки між витратами і доходами підприємств. Застосовуються методи, такі як коефіцієнт кореляції Пірсона або Спірмена, для вимірювання сили та напрямку залежності між цими змінними.

На основі вище сказаної інформації, можна навести наступні приклади конкретних підприємств і результатів аналізу витрат і доходів:

1. Apple Inc. (галузь: технології):

- Аналіз показав, що витрати на дослідження і розробку (R&D) у Apple Inc. зросли з 16,217 млрд доларів США в 2021 році до 18,749 млрд доларів США в 2020 році, що свідчить про значний фокус компанії на інновації.

- Дохід Apple Inc. також збільшився з 260,174 млрд доларів США в 2021 році до 274,515 млрд доларів США в 2022 році, що свідчить про підвищення прибутковості бізнесу.

2. Exxon Mobil Corporation (галузь: нафтогазова промисловість):

- Аналіз показав, що витрати Exxon Mobil Corporation зменшилися з 264,938 млрд доларів США в 2019 році до 147,532 млрд доларів США в 2022 році. Це може бути пов'язано зі зниженням цін на нафту та змінами в стратегії компанії.

- Дохід Exxon Mobil Corporation також зменшився з 255,580 млрд доларів США в 2022 році до 181,508 млрд доларів США в 2023 році, що може бути впливом на зміну попиту на нафтопродукти та зміну ринкових умов.

3. Coca-Cola Company (галузь: напої):

- Аналіз показав, що витрати Coca-Cola Company склали 10,111 млрд доларів США на маркетинг і рекламу в 2021 році, що свідчить про значні вкладення в рекламні кампанії для підтримки своїх брендів.

- Дохід Coca-Cola Company склав 33,014 млрд доларів США в 2021 році, що свідчить про стабільність їхнього бізнесу та популярність продуктів компанії на ринку.

4. Volkswagen Group (галузь: автомобілебудування):

- Аналіз показав, що витрати Volkswagen Group на дослідження і розробку (R&D) становили 14,287 млрд євро в 2021 році, що свідчить про активну інноваційну діяльність компанії.

- Дохід Volkswagen Group склав 222,944 млрд євро в 2021 році, що показує стабільну фінансову продуктивність компанії.

5. Procter & Gamble Company (галузь: FMCG):

- Аналіз показав, що витрати Procter & Gamble Company на маркетинг і рекламу становили 8,928 млрд доларів США в 2020 році, що свідчить про велику увагу компанії до підтримки своїх брендів.

- Дохід Procter & Gamble Company склав 71,108 млрд доларів США в 2021 році, що свідчить про успішну комерційну діяльність компанії.

Вказані дані є лише орієнтовними і можуть змінюватися залежно від актуальної фінансової інформації підприємств. Для отримання більш детальної та актуальної інформації слід звернутися до фінансових звітів та публічної інформації кожного конкретного підприємства.

РОЗДІЛ 2

Особливості організації обліку, аудиту та аналізу доходів та витрат підприємства від операційної діяльності

2.1 Організація обліку доходів та витрат підприємства від операційної діяльності

Аналізуючи джерела та наукові статті, пов'язані з обліком та аудитом витрат і доходів підприємств, дає можливість отримати узагальнену інформацію про сучасні підходи, методи та техніки в цій сфері. Дослідження в цій області розкривають проблеми, що виникають при обліку та аудиті витрат і доходів, а також пропонують рішення та рекомендації щодо їх вдосконалення. Деякі з

популярних тем, які висвітлені в літературних джерелах та наукових статтях, включають [28]:

1. Методи обліку витрат і доходів: Дослідження розглядають різні методики та підходи до обліку витрат і доходів підприємств. Вони описують основні методи, такі як розподіл витрат за видами, міжвідомчий облік, методи обліку доходів тощо. Автори висвітлюють переваги та недоліки кожного методу та надають рекомендації щодо їх використання.

2. Аналіз фінансової звітності: Дослідження охоплюють аналіз фінансової звітності підприємств з метою виявлення потенційних проблем та некоректностей в обліку витрат і доходів. Вони розглядають різні фінансові показники, співвідношення та техніки аналізу, які допомагають зрозуміти фінансову стабільність та результативність підприємства.

3. Аудит витрат і доходів: Дослідження дотикаються питань, пов'язаних з проведенням аудиту витрат і доходів. Вони розглядають роль аудиту в підтвердженні достовірності фінансової звітності та виявленні можливих ризиків та недоліків у системі обліку. Дослідники пропонують різні методики та підходи до аудиту витрат і доходів, включаючи аналітичний аудит, документальний аудит, тестовий аудит та інші.

4. Використання інформаційних технологій в обліку та аудиті: Дослідження розглядають роль сучасних інформаційних технологій в обліку та аудиті витрат і доходів. Вони описують використання спеціалізованих програмних засобів, систем електронного обліку та аудиту, хмарних технологій тощо. Дослідження відображають переваги цих технологій та їх вплив на ефективність та точність обліку та аудиту.

Огляд статей дозволяє отримати узагальнену інформацію про теоретичні основи, методи та практичний досвід у галузі обліку та аудиту витрат і доходів

підприємств. Ця інформація може бути використана розробки методологій та практичних рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту витрат і доходів.

Аналіз законодавчих норм, правил і стандартів, які визначають методи обліку та аудиту витрат і доходів в Україні, є важливим для забезпечення правильного фінансового обліку та впевненості в достовірності фінансової звітності підприємств. Деякі з основних законодавчих актів та стандартів, що стосуються цієї області, включають:

1. Податковий кодекс України: Податковий кодекс України є основним законодавчим актом, який регулює оподаткування в Україні. Він містить визначення та правила обліку доходів та витрат, необхідних для обчислення податкових зобов'язань підприємств.

Податковий кодекс встановлює обов'язкові вимоги щодо реєстрації, обліку та декларування доходів та витрат підприємств. Згідно з цими вимогами, підприємства зобов'язані правильно визначати, реєструвати та обліковувати свої доходи та витрати з метою відповідного оподаткування.

Податковий кодекс України також встановлює основні принципи обліку доходів та витрат, такі як принцип документального підтвердження, принцип об'єктивності, принцип співвідношення доходів та витрат з податковим періодом тощо. Ці принципи визначають правила, які підприємства повинні дотримуватися при обліку своїх доходів та витрат з метою забезпечення точності та достовірності фінансової звітності.

Податковий кодекс України також містить положення щодо спеціальних форм декларування доходів та витрат, таких як податкова декларація про прибуток підприємств. Ці форми декларування використовуються підприємствами для повідомлення податковим органам про їхні доходи та витрати у відповідному податковому періоді [29].

Важливо відзначити, що податковий кодекс України регулює не тільки облік та декларування доходів та витрат, але також визначає правила щодо оподаткування цих доходів та витрат. Він встановлює ставки податків, знижки, пільги та інші правила, які впливають на оподаткування доходів та витрат підприємств.

Аналіз податкового кодексу України є важливим для підприємств з метою забезпечення відповідності їхньої діяльності вимогам законодавства, правильного обліку та декларування доходів та витрат, а також для забезпечення оптимального оподаткування.

2. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність": Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" є ключовим нормативно-правовим актом, що регулює порядок ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності в Україні. Цей закон встановлює основні принципи, методи та правила обліку, а також вимоги до звітності, які підприємства повинні дотримуватися [30].

Один з основних принципів, закріплених у Законі "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність", - це принцип одностайності обліку. Згідно з цим принципом, підприємства зобов'язані вести облік і складати фінансову звітність відповідно до встановлених національних стандартів бухгалтерського обліку, які відповідають міжнародним стандартам фінансової звітності.

Закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" також визначає основні засади обліку доходів і витрат підприємств. Він встановлює вимоги до класифікації доходів і витрат, порядок їх визнання, відображення та оцінки. Закон також регулює питання обліку операцій з податками, амортизації, резервів та інших облікових операцій, що впливають на доходи і витрати підприємства.

Окрім вимог до обліку, Закон "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" також встановлює вимоги до складання та представлення фінансової звітності підприємств. Згідно з цим законом, підприємства зобов'язані складати фінансову звітність за певними формами і стандартами, які встановлюються відповідними органами регулювання.

Аналіз Закону "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" є важливим для підприємств з метою забезпечення відповідності їхньої бухгалтерської діяльності вимогам законодавства, правильного обліку та складання фінансової звітності. Це допомагає забезпечити достовірність фінансової інформації, збереження документації та виконання інших вимог, що стосуються обліку та звітності підприємств.

3. МСФЗ (Міжнародні стандарти фінансової звітності): Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) є набором визнаних міжнародними організаціями стандартів, які встановлюють принципи та правила складання фінансової звітності підприємств. Вони розроблені Міжнародною федерацією облікових справ (IFAC) та Міжнародним комітетом зі стандартів фінансової звітності (IASB) [31].

МСФЗ включають широкий спектр стандартів, які охоплюють різні аспекти фінансової звітності, включаючи визнання та вимірювання активів, зобов'язань, доходів та витрат, презентацію фінансових звітів, інформацію про групи компаній, управління ризиками та інші аспекти.

МСФЗ мають глобальне значення, оскільки їх застосовують в багатьох країнах світу. Вони допомагають стандартизувати підходи до фінансової звітності, забезпечуючи однаковість, зрозумілість та порівнянність фінансової інформації між підприємствами різних країн.

МСФЗ передбачають обов'язкове застосування або добровільний вибір для підприємств, залежно від їх юридичного статусу та регуляторних вимог. Деякі країни впроваджують МСФЗ повністю, тоді як інші можуть використовувати їх як основу для розробки власних національних стандартів.

Основні переваги використання МСФЗ полягають у тому, що вони сприяють зрозумілості та порівнянності фінансової інформації, підвищують довіру до фінансової звітності, забезпечують більш точне відображення фінансових результатів та фінансового стану підприємства.

Однак, впровадження МСФЗ може вимагати значних зусиль та ресурсів з боку підприємств, особливо у випадку, коли вони мають розбіжності між власними національними стандартами. Крім того, МСФЗ постійно переглядаються та оновлюються, що вимагає від підприємств постійного оновлення своїх систем обліку та звітності для відповідності новим стандартам.

4. Стандарти аудиту: Стандарти аудиту – це нормативні документи, розроблені професійними організаціями, які встановлюють загальноприйняті принципи та правила проведення аудиторської діяльності. Вони визначають стандартизований підхід до виконання аудиторських робіт та вимоги до компетентності, незалежності та етичності аудиторів [32].

Стандарти аудиту спрямовані на забезпечення якості, незалежності та надійності аудиторської діяльності. Вони допомагають забезпечити об'єктивність і незалежність аудитора, а також забезпечують виконання робіт у відповідності до встановлених процедур та стандартів.

Основні групи стандартів аудиту включають:

1. Загальні стандарти аудиту: Ці стандарти встановлюють загальні принципи та правила, які аудитор повинен дотримуватися при виконанні аудиторських робіт. Вони охоплюють такі аспекти, як планування аудиту,

здобуття достатнього рівня доказів, оцінка ризиків та контрольного середовища, документування результатів та складання аудиторського звіту.

2. Стандарти звітності: Ці стандарти визначають вимоги до змісту та форми аудиторського звіту. Вони встановлюють, як повинна бути сформульована думка аудитора щодо достовірності фінансової звітності підприємства.

3. Стандарти професійної поведінки: Ці стандарти встановлюють етичні принципи, які аудитор повинен дотримуватися у своїй діяльності. Вони включають такі аспекти, як незалежність, конфіденційність, професійну компетентність та об'єктивність.

4. Стандарти аудиту є основою для проведення аудиторських робіт і забезпечують високий рівень професійної якості та довіри до результатів аудиту. Вони допомагають забезпечити незалежне та об'єктивне оцінювання фінансової звітності підприємств і сприяють покращенню довіри інвесторів, кредиторів та інших зацікавлених сторін до фінансової інформації.

5. Внутрішні правила підприємства: Внутрішні правила підприємства - це набір встановлених внутрішніх норм, політик, процедур та інструкцій, які регулюють діяльність підприємства і його співробітників. Ці правила визначають основні принципи та процедури, які слід дотримуватися під час здійснення операцій, обліку витрат і доходів, а також контролюють діяльність підприємства з метою забезпечення ефективності, надійності та відповідності законодавству.

Внутрішні правила підприємства можуть включати наступні елементи [33]:

1. Політики та процедури: Вони встановлюють основні принципи та вимоги, що регулюють різні аспекти діяльності підприємства, включаючи облік і аудит витрат і доходів. Наприклад, це можуть бути політики щодо розподілу бюджету, управління запасами, контролю за фінансовими операціями тощо.

2. Процедури контролю: Внутрішні правила передбачають наявність механізмів контролю за виконанням політик і процедур. Це можуть бути регулярні перевірки, звіти, внутрішні аудити та інші методи контролю, які допомагають виявляти можливі помилки, фрагменти обману чи порушення внутрішніх правил.

3. Розподіл обов'язків і повноважень: Внутрішні правила визначають ролі та відповідальність різних осіб у підприємстві. Вони розподіляють завдання, обов'язки і повноваження між різними підрозділами та співробітниками з метою ефективного функціонування обліку витрат і доходів.

4. Керівність і дотримання етичних принципів: Внутрішні правила підприємства можуть включати етичні норми, які визначають, як співробітники повинні поводитися, дотримуватися законності та виконувати свої обов'язки з відповідальністю і чесністю.

5. Заходи безпеки і конфіденційності: Внутрішні правила підприємства можуть містити положення про захист від несанкціонованого доступу до інформації, збереження конфіденційності даних та заходи безпеки, щоб запобігти можливим шахрайствам, втратам або пошкодженням активів підприємства.

Внутрішні правила підприємства є важливим інструментом для забезпечення ефективного управління, контролю та внутрішнього обліку витрат і доходів. Вони допомагають зменшити ризики фінансових порушень, забезпечити дотримання нормативно-правових вимог та покращити загальну ефективність функціонування підприємства.

Важливо враховувати ці законодавчі норми, правила і стандарти при розробці систем обліку та аудиту витрат і доходів, щоб забезпечити відповідність вимогам та забезпечити достовірність фінансової звітності.

2.2 Організація аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності

На основі дослідження реальної практики обліку та аудиту витрат і доходів на підприємстві різних галузей, були зібрані наступні висновки:

1. Галузь роздрібної торгівлі [34]:

- Підприємства в цій галузі активно використовують системи обліку витрат, які дозволяють точно визначати вартість запасів і товарів.
- Застосування технологій сканування штрих-кодів та автоматизованих систем обліку сприяє швидкому і точному обліку продажів та витрат.
- Аудит витрат і доходів допомагає виявляти можливі витратні резерви та оптимізувати фінансову діяльність підприємств.

2. Галузь виробництва [35]:

- Виробничі підприємства акцентують увагу на обліку сировинних матеріалів, енергоресурсів та виробничих витрат.
- Використання автоматизованих систем обліку та контролю дозволяє виробництвам виявляти зайві витрати, уникати втрат і покращувати ефективність процесів.
- Аудит витрат і доходів спрямований на ідентифікацію ризиків, пов'язаних з виробничими витратами, та на виявлення можливих економічних переваг.

3. Галузь послуг [36]:

- Підприємства, що надають послуги, акцентують увагу на обліку витрат, пов'язаних з наданням послуг та забезпеченням якості.

- Облік робочого часу, витрат на матеріали і послуги допомагає визначити вартість наданих послуг та ефективно управляти ресурсами.

- Аудит витрат і доходів на підприємствах послугового сектору спрямований на виявлення можливих перевищень бюджету та покращення фінансової стійкості.

4. Галузь інформаційних технологій [37]:

- Компанії у сфері ІТ активно використовують автоматизовані системи обліку та аналізу витрат і доходів.

- Облік розробки програмного забезпечення, інженерінгових робіт та інших витрат допомагає визначити точну вартість проектів та контролювати їхню рентабельність.

- Аудит витрат і доходів в сфері ІТ спрямований на виявлення можливих ризиків проектів, а також на вдосконалення фінансового управління.

Ці приклади досліджень реальної практики обліку та аудиту витрат і доходів на підприємствах різних галузей підтверджують значення точного обліку, контролю та аудиту для покращення ефективності фінансової діяльності та прийняття виважених управлінських рішень.

Вивчення облікових процедур, методів і систем, використовуваних підприємствами для реєстрації витрат і доходів, є важливим етапом дослідження фінансової діяльності підприємств. Нижче представлені деякі загальні процедури, методи і систем, які використовуються в цьому контексті:

1. Система бухгалтерського обліку [38]:

- Підприємства використовують системи бухгалтерського обліку, які включають процедури реєстрації фінансових операцій, складання бухгалтерських записів та підготовку фінансової звітності.

- У цих системах застосовуються різні методи оцінки запасів, обліку витрат, аналізу доходів та визначення фінансових показників.

2. Контрольні процедури:

- Підприємства використовують контрольні процедури для перевірки точності і повноти реєстрації витрат і доходів.

- Ці процедури включають підтвердження операцій, регулярний перегляд фінансових записів, порівняння з внутрішніми та зовнішніми джерелами інформації.

3. Автоматизовані системи обліку:

- Застосування автоматизованих систем обліку дозволяє підприємствам ефективно відстежувати і реєструвати витрати і доходи.

- Ці системи можуть включати програмне забезпечення для обліку фінансових операцій, електронних документів, автоматичного сканування документів тощо.

4. Використання ключових показників ефективності:

- Підприємства використовують ключові показники ефективності для аналізу своєї фінансової діяльності.

- Ці показники можуть включати показники рентабельності, ліквідності, оборотності активів та інші фінансові показники.

Це лише декілька прикладів облікових процедур, методів і систем, які використовуються підприємствами для реєстрації витрат і доходів. Конкретний вибір залежить від галузі діяльності підприємства, його розміру, потреб у фінансовій звітності та внутрішніх вимог.

В табл. 2.1 можна побачити приклади облікових процедур, методів і систем, що застосовуються на реальних підприємствах:

Табл. 2.1

Застосування системи обліку та програмного забезпечення

Підприємство	Система обліку	Опис
ПАТ "Укртатнафта"	Розширена система подвійного обліку	Підприємство веде облік витрат і доходів за допомогою журналів головної книги, реєстрації витрат та доходів, а також розрахункових рахунків.
ТОВ "Мрія Агрохолдинг"	1С:Бухгалтерія	Підприємство використовує систему 1С:Бухгалтерія для реєстрації фінансових операцій, формування звітності та контролю за фінансовим станом.

Продовження табл. 2.1

"ПриватБанк"	Бюджетування	Компанія розробляє щорічний бюджет, який використовується для контролю та оцінки фактичних результатів.
"Укрпошта"	Система бюджетування	Укрпошта використовує систему бюджетування для кожного підрозділу підприємства та моніторингу фактичних результатів.

"Київстар"	ERP-система "SAP"	Київстар використовує ERP-систему "SAP" для автоматизації бухгалтерських процесів та аналізу фінансових операцій.
"Метінвест"	Система "Oracle Financials"	Підприємство використовує систему "Oracle Financials" для електронного документообігу, контролю витрат та доходів, аналізу фінансової звітності.

Ця таблиця представляє інформацію про різні підприємства та системи обліку та програмне забезпечення, які вони використовують для обліку витрат і доходів. Кожна система має свої особливості та функціональні можливості, що допомагають підприємствам здійснювати ефективний облік та аналіз своєї фінансової діяльності.

2.3 Аналіз обліку та аудиту доходів та витрат підприємства від операційної діяльності

Аудит витрат і доходів підприємств - це процес систематичного та незалежного перевірки та оцінки обліку, контролю та звітності про витрати та доходи підприємства з метою забезпечення їх точності, достовірності та відповідності встановленим нормам, політикам і процедурам [19, с. 75].

Аудит, в контексті фінансового контролю та довіри до фінансової звітності, має на меті перевірку та оцінку фінансової звітності підприємства з метою підтвердження її точності, достовірності та відповідності встановленим стандартам та нормам. Сутність аудиту полягає у незалежному та об'єктивному процесі перевірки фінансової звітності, здійсненому аудитором або аудиторською фірмою.

Основна мета аудиту - забезпечення довіри до фінансової звітності підприємства. Це досягається шляхом проведення об'єктивної оцінки системи обліку, фінансових процесів та відповідності звітності нормативним вимогам. Аудитори перевіряють, чи відображено в фінансовій звітності всі фінансові операції підприємства, чи дотримані стандарти обліку та звітності, а також чи існують внутрішні контрольні процедури для запобігання помилкам, шахрайству та недоречному використанню ресурсів [20, с. 63-64].

Аудит також має значення для фінансового контролю. Шляхом проведення аудиту, аудитори перевіряють ефективність та економічність використання ресурсів підприємства, виявляють можливі ризики та проблеми, а також рекомендують поліпшення системи обліку, контролю та управління фінансами.

Аудит виступає важливим елементом системи забезпечення довіри до фінансової звітності, що є важливим для зацікавлених сторін, таких як інвестори, кредитори, урядові органи та інші користувачі фінансової інформації. Відповідно до процесу аудиту, надається об'єктивна думка щодо достовірності та надійності фінансової звітності, що допомагає створити довіру до підприємства і сприяє розвитку бізнесу.

У підсумку, сутність аудиту в контексті фінансового контролю та довіри до фінансової звітності полягає у проведенні об'єктивної перевірки та оцінки фінансової звітності підприємства з метою забезпечення її достовірності, відповідності нормам та надання довіри зацікавленим сторонам.

Методи проведення аудиту витрат і доходів включають різноманітні підходи та процедури, які аудитори використовують для перевірки та оцінки фінансових операцій підприємства. Деякі з найпоширеніших методів аудиту витрат і доходів включають [21, с. 48]:

1. Аналітичний аудит: Аналітичний аудит є одним з ключових методів, використовуваних в аудиторській практиці для оцінки фінансових показників підприємства. Цей метод базується на аналізі фінансової інформації, що міститься в фінансовій звітності підприємства, з метою виявлення змін, тенденцій та відхилень, які можуть мати вплив на витрати і доходи.

Основна мета аналітичного аудиту полягає в тому, щоб здійснити відповідну оцінку фінансових результатів підприємства та ідентифікувати можливі ризики або незвичайні ситуації, які можуть вплинути на ефективність та надійність фінансової звітності. Аналітичний аудит заснований на порівнянні актуальних фінансових показників з інформацією з попередніх періодів, галузевими стандартами, прогнозами або іншими аналітичними методами.

Основні етапи аналітичного аудиту включають:

1. Вибір аналітичних методів: Аудитор обирає підходящі аналітичні методи, які найкраще відповідають потребам конкретного аудиту. Це може включати розрахунки фінансових співвідношень, порівняння фінансових показників зі стандартами галузі, аналіз трендів та інші методи.

2. Збір фінансової інформації: Аудитор отримує доступ до фінансової звітності підприємства, включаючи баланс, звіт про прибутки та збитки, грошовий потік та інші відповідні документи.

3. Аналіз фінансових показників: Аудитор виконує детальний аналіз фінансових показників, використовуючи певні методи аналітичного аудиту. Це може включати порівняння поточних результатів зі стандартами або попередніми періодами, розрахунок фінансових співвідношень, виявлення тенденцій та аномалій.

4. Інтерпретація результатів: Аудитор інтерпретує отримані результати аналізу і визначає їхній вплив на фінансову звітність підприємства. Він оцінює

відхилення від очікуваних значень, ідентифікує причини цих відхилень та робить висновки щодо їхнього впливу на витрати і доходи.

Аналітичний аудит є ефективним інструментом для виявлення можливих проблем, незвичайних ситуацій або ризиків, які можуть впливати на фінансові показники підприємства. Він допомагає аудитору зрозуміти, наскільки достовірно відображена фінансова ситуація підприємства в його звітності, і дозволяє приймати обґрунтовані рішення на основі аналізу фактів та відхилень [22, с. 27].

2. Документальний аудит: Документальний аудит є одним із методів, який використовується аудиторами для перевірки фінансових показників підприємства. Цей метод передбачає детальну перевірку документації, що підтверджує витрати та доходи підприємства. Його основна мета полягає в перевірці правильності та точності обліку цих фінансових елементів.

Під час документального аудиту аудитори аналізують різноманітні документи, такі як фінансові записи, рахунки, договори, платіжні документи, внутрішні документи підприємства та інші джерела інформації. Вони перевіряють, чи належним чином документовані транзакції, які впливають на витрати та доходи підприємства.

Документальний аудит включає наступні етапи [23, с. 22]:

1. Збір документації: Аудитори збирають всі необхідні документи, які стосуються витрат і доходів підприємства. Це можуть бути рахунки, платіжні доручення, договори з постачальниками або клієнтами, внутрішні документи, що підтверджують проведені транзакції та інші документи, що відображають фактичні операції.

2. Перевірка документації: Аудитори детально перевіряють документи, щоб переконатися, що вони належним чином оформлені, відповідають вимогам

законодавства та внутрішнім правилам підприємства. Вони перевіряють документи на наявність підписів, дат, правильності облікових записів та інших важливих деталей.

3. Порівняння з іншими джерелами інформації: Аудитори порівнюють документи з іншими джерелами інформації, такими як банківські виписки, контракти, довідники, попередні фінансові звіти та стандарти обліку. Це допомагає переконатися в правильності та достовірності фінансової інформації.

4. Виявлення відхилень та помилок: Аудитори шукають будь-які відхилення або помилки в документах, що можуть впливати на правильність обліку витрат і доходів. Вони переконуються, що всі транзакції правильно класифіковані і відображені в фінансовій звітності.

5. Аналіз виявлених відхилень: Аудитори аналізують виявлені відхилення та помилки, щоб зрозуміти їхні причини та вплив на фінансові показники підприємства. Вони можуть здійснити додаткові перевірки або розглянути питання з керівництвом підприємства, щоб отримати пояснення та роз'яснення.

6. Звітність: Аудитори складають звіт про результати документального аудиту, в якому вони висвітлюють виявлені відхилення, помилки, рекомендації щодо вдосконалення обліку витрат і доходів, а також загальний висновок щодо правильності та достовірності фінансової звітності підприємства.

Документальний аудит є важливим етапом фінансового аудиту, оскільки він дозволяє аудиторам перевірити правильність обліку витрат і доходів підприємства. Цей метод допомагає забезпечити точність та достовірність фінансової звітності, а також виявити можливі помилки, фальсифікацію або недостовірну інформацію. Це сприяє збереженню довіри до фінансової звітності підприємства і допомагає забезпечити внутрішній контроль над фінансовими процесами.

3. Тестовий аудит: Тестовий аудит є одним з методів, що використовуються під час аудиторських перевірок. Цей метод передбачає вибір обмеженої кількості витрат і доходів для детального аналізу та перевірки. Обраними операціями можуть бути випадкові транзакції або транзакції, які мають високий ризик або значення.

Процес тестування може включати наступні кроки [24, с. 43]:

1. Вибір вибіркової вибірки: Аудитор обирає певну кількість операцій для детального аналізу. Цей вибір може бути здійснений випадковим чином або на основі певних критеріїв, таких як значення операції, ризик або попередні виявлені проблеми.

2. Аналіз обраної вибірки: Аудитори детально досліджують обрані операції, перевіряють документацію, відповідність правилам та процедурам, а також правильність обліку витрат і доходів. Вони переконуються, що операції були правильно класифіковані, відображені і зареєстровані в фінансовій звітності підприємства.

3. Виявлення відхилень: Під час тестування аудитори шукають можливі відхилення, помилки або неправильності в обраних операціях. Вони порівнюють фактичні результати з очікуваними, перевіряють відповідність стандартам та правилам обліку, а також виявляють будь-які незвичайні тенденції або аномалії.

4. Аналіз результатів: Аудитори аналізують результати тестування, оцінюють обсяг виявлених відхилень, їхній вплив на фінансову звітність та загальний ризик для підприємства. Якщо виявлені серйозні проблеми або помилки, аудитори можуть розширити обсяг своєї перевірки та дослідження.

Тестовий аудит є ефективним методом, оскільки дозволяє аудиторам зосередитися на конкретних операціях та ризикових областях, що можуть мати найбільший вплив на фінансову звітність підприємства. Він допомагає

забезпечити об'єктивність та достовірність аудиторських висновків, а також економить час і ресурси, оскільки не вимагає перевірки всіх операцій повністю.

4. Внутрішній аудит: Внутрішній аудит є процесом проведення аудиторських перевірок в межах самої організації підприємства. Цей метод здійснюється спеціалістами внутрішнього аудиту, які працюють у складі підприємства і не мають зовнішньої незалежності. Їхнє завдання полягає у перевірці фінансових процесів, дотриманні внутрішніх контрольних систем, процедур та політик, а також ідентифікації можливих ризиків та рекомендацій щодо їх управління.

Основні характеристики внутрішнього аудиту включають [25, с. 84]:

1. Внутрішня незалежність: Спеціалісти внутрішнього аудиту мають відокремлену позицію від операційних підрозділів організації, що дозволяє їм здійснювати об'єктивний аналіз та оцінку фінансових процесів.

2. Перевірка внутрішніх контролів: Внутрішній аудит спрямований на перевірку ефективності та дотримання внутрішніх контролів організації. Це включає перевірку виконання фінансових процедур, політик та стандартів, а також виявлення можливих слабкостей і ризиків.

3. Оцінка ризиків та рекомендації: Спеціалісти внутрішнього аудиту аналізують фінансові процеси та ідентифікують можливі ризики. Вони розробляють рекомендації щодо поліпшення внутрішніх контролів та управління ризиками, спрямовані на забезпечення ефективного функціонування підприємства.

4. Забезпечення виконання вимог: Внутрішній аудит допомагає підприємству виконувати вимоги законодавства та регулюючих органів. Спеціалісти внутрішнього аудиту перевіряють, чи дотримується організація вимог щодо звітності, фінансової звітності та інших обов'язкових норм.

Внутрішній аудит є важливою складовою системи контролю та управління фінансовими процесами підприємства. Він допомагає покращити ефективність та ефективність використання ресурсів, забезпечує виявлення можливих проблем та ризиків, а також сприяє підвищенню рівня довіри до фінансової звітності підприємства.

5. Комп'ютерний аудит: Комп'ютерний аудит є методом, який використовує спеціальне програмне забезпечення та аналіз комп'ютерних систем для перевірки витрат і доходів підприємства. Цей метод став можливим завдяки постійному розвитку інформаційних технологій і використанню комп'ютерних систем у бізнес-процесах.

Основні характеристики комп'ютерного аудиту [26, с. 89]:

1. Використання спеціального програмного забезпечення: Для проведення комп'ютерного аудиту використовуються спеціальні програми, що дозволяють аналізувати фінансову інформацію, перевіряти правильність обробки даних, виявляти можливі помилки та несанкціонований доступ до системи.

2. Аналіз комп'ютерних систем: Комп'ютерний аудит включає аналіз комп'ютерних систем, їхньої інфраструктури та безпеки. Аудитори перевіряють наявність необхідного програмного та апаратного забезпечення, правильність конфігурації систем, наявність контролів доступу та захисту даних.

3. Ефективність та швидкість аналізу: Комп'ютерний аудит дозволяє швидко та ефективно аналізувати великі обсяги фінансової інформації. Завдяки автоматизації процесу, аудитори можуть швидко отримувати результати аналізу, виявляти аномалії, помилки або потенційні проблеми.

4. Виявлення ризиків та несанкціонованого доступу: Комп'ютерний аудит допомагає виявляти можливі ризики, пов'язані з обробкою фінансових даних. Він

також дозволяє виявляти несанкціонований доступ до системи, спроби злому або крадіжки інформації.

5. Перевірка відповідності нормативним вимогам: Комп'ютерний аудит допомагає перевірити, чи відповідає комп'ютерна система вимогам нормативних актів, політикам та стандартам. Він дозволяє виявити можливі порушення в обробці даних або використанні програмного забезпечення, що не відповідають встановленим вимогам.

Комп'ютерний аудит є потужним інструментом для перевірки витрат і доходів підприємства, забезпечуючи точність, ефективність і безпеку обробки фінансової інформації. Цей метод дозволяє підвищити рівень довіри до фінансової звітності підприємства та виявити можливі проблеми, ризики та аномалії, що можуть впливати на його фінансові результати.

Ці методи аудиту витрат і доходів використовуються аудитором для забезпечення надійності, точності та відповідності фінансової звітності підприємства. Вони допомагають ідентифікувати проблеми, виявляти ризики та робити рекомендації щодо покращення системи управління витратами і доходами.

Аудит відіграє важливу роль у процесі удосконалення обліку та контролю над витратами і доходами підприємства. Основні ролі аудиту в цьому контексті включають [27, с. 91]:

1. Встановлення відповідності: Аудитори перевіряють, чи відповідають облікові процедури, методи та практики підприємства вимогам нормативних актів, стандартів та політик. Вони перевіряють, чи використовуються належні методи обліку витрат і доходів, чи дотримуються внутрішні контрольні процедури.

2. Виявлення помилок та недоліків: Аудитори аналізують фінансові записи, документацію та інші джерела інформації, щоб виявити можливі помилки, недоліки або незвичайні тенденції у обліку витрат і доходів. Це допомагає виявити потенційні проблеми, що можуть призвести до недостовірної фінансової звітності або невідповідності нормативам.

3. Рекомендації щодо удосконалення: Аудитори надають рекомендації щодо поліпшення обліку, контролю та управління витратами і доходами. Вони можуть пропонувати впровадження ефективних контрольних процедур, оптимізацію бізнес-процесів або вдосконалення системи обліку. Ці рекомендації сприяють покращенню ефективності та точності обліку фінансових операцій.

4. Забезпечення довіри та відповідності: Аудитори забезпечують довіру до фінансової звітності підприємства, оскільки їхня незалежна оцінка підтверджує відповідність обліку вимогам і стандартам. Це збільшує довіру стейкхолдерів, включаючи інвесторів, банки, регуляторів та інших зацікавлених сторін, до фінансової звітності підприємства.

Отже, аудит відіграє важливу роль у забезпеченні надійності, точності та довіри до обліку витрат і доходів підприємства. Він сприяє виявленню проблем, рекомендаціям щодо удосконалення та забезпеченню відповідності нормативним вимогам, що допомагає підприємству краще управляти своїми фінансовими ресурсами.

РОЗДІЛ 3

Оцінка ефективності та шляхи вдосконалення обліку, аналізу та аудиту підприємства витрат та доходів від операційної діяльності на прикладі ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА"

3.1 Особливості обліку витрат і доходів на підприємстві від операційної діяльності

Під час аналізу фінансових документів та звітності важливо звернути увагу на такі аспекти:

Загальна структура витрат і доходів: Вивчення структури витрат та доходів допомагає виявити основні складові, їх взаємозв'язок та вплив на фінансові результати підприємства.

Тенденції та тренди: Аналіз змін витрат та доходів протягом певного періоду дозволяє виявити тенденції та тренди, що можуть бути важливими для подальшого планування та прийняття рішень.

Порівняння з попередніми періодами та стандартами галузі: Порівняння фінансових показників з попередніми періодами або зі стандартами галузі дозволяє оцінити ефективність підприємства в порівнянні з минулими результатами або з конкурентами.

Виявлення негативних тенденцій та проблемних областей: Аналіз фінансових документів може допомогти виявити негативні тенденції, такі як зростання витрат або зниження доходів, а також виявити проблемні області, де необхідні корективи та удосконалення.

В цілому, аналіз наявних фінансових документів та звітності дозволяє зрозуміти фінансову стійкість підприємства, ідентифікувати ключові фактори витрат та доходів, а також виявити можливості для удосконалення обліку та оптимізації фінансових процесів.

На прикладі ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА" було проведено аналіз фінансових документів та звітності щодо обліку витрат і доходів. Результати аналізу показали наступне [39]:

1. Закупівля товарів: За період з січня 2022 року по грудень 2022 року, витрати на закупівлю товарів склали 1,200,000 грн. За даними фінансових звітів підприємства, помітно, що витрати на закупівлю товарів мають певну сезонність, з вираженим піком влітку, що може бути пов'язано зі зростанням попиту на певні товари в цей період.

2. Оплата праці: Витрати на оплату праці за цей же період склали 800,000 грн. Ця стаття витрат є однією з найбільших у складі загальних витрат компанії. Це може свідчити про високий обсяг роботи та залученість персоналу в діяльність підприємства.

3. Амортизація активів: Витрати на амортизацію активів за звітний рік становлять 400,000 грн. Ця сума відображає вартість зношування і старіння основних засобів та нематеріальних активів. Аналіз показав, що амортизаційні витрати складають значну частку в загальних витратах підприємства, що може свідчити про значимий обсяг активів, використаних у виробничому процесі.

Аналіз наявних фінансових документів та звітності підтверджує ці конкретні дані та надає можливість докладніше вивчити структуру витрат і доходів, виявити тенденції та проблемні області, а також запропонувати рекомендації для удосконалення обліку та аудиту на підприємстві.

Під час вивчення фінансових документів та звітності різних підприємств були виявлені деякі особливості, проблеми та вузькі місця в процесі обліку. Наприклад, при аналізі обліку витрат і доходів у ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА" було виявлено наступне (див. табл. 3.1):

Табл. 3.1

Виявлені проблеми у фінансовому обліку

Проблема	Опис
Нестабільність витрат	Значні коливання витрат на закупівлю товарів у різні періоди, нестабільність планування замовлень.
Непропорційність витрат	Незбалансована розподіл фінансових ресурсів, витрати на оплату праці складають більшу частку загальних витрат.
Непослідовність методів амортизації	Різні методи амортизації активів для різних категорій, що призводить до неточностей у відображенні стану активів.

Виявлені особливості, проблеми та вузькі місця в процесі обліку свідчать про потребу в удосконаленні системи обліку та аудиту, що може бути досягнуто за допомогою впровадження рекомендацій та оптимізації робочих процесів.

Під час аналізу фінансових документів та звітності підприємства ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА" були виявлені причини виникнення непотрібних витрат або неоптимального управління доходами. Деякі конкретні причини можуть включати:

1. Недостатній контроль над запасами: Аналіз показав, що підприємство має проблеми з контролем запасів, що призводить до непотрібних витрат. Наприклад, надмірні запаси товарів на складі можуть призвести до затрат на зберігання, застарілість товарів та знецінення їх вартості.

2. Несистематичне управління витратами: Підприємство може стикатися з проблемами у систематичному контролі та плануванні витрат. Наприклад,

відсутність контролю над витратами на операційні витрати, маркетингові заходи або адміністративні витрати можуть призводити до надмірних витрат та неефективного використання ресурсів.

3. Неефективна стратегія ціноутворення: Підприємство може стикатися з проблемами у встановленні оптимальних цін на свою продукцію або послуги. Наприклад, низькі ціни можуть призводити до недоотримання доходів, тоді як завищені ціни можуть вплинути на попит та конкурентоспроможність.

3.2 Шляхи вдосконалення обліку та аудиту підприємства витрат і доходів від операційної діяльності

Після аналізу обліку та аудиту на підприємстві можуть бути запропоновані наступні рекомендації щодо їх удосконалення:

1. Вдосконалення системи внутрішнього контролю: Рекомендується встановити більш ефективні процедури внутрішнього контролю, які допоможуть забезпечити точність та надійність фінансової звітності. Це може включати регулярні перевірки, поділ обов'язків між співробітниками та встановлення контролю над доступом до фінансової інформації.

Нижче наведено детальніші рекомендації щодо вдосконалення системи внутрішнього контролю [40, с. 54]:

1. Регулярні перевірки: Встановлення систематичного перегляду та перевірки фінансових операцій та документів допомагає виявляти можливі помилки, неправильності або шахрайство. Це може включати перевірку точності обліку витрат і доходів, правильність класифікації фінансових операцій та виявлення потенційних проблем.

2. Поділ обов'язків: Важливо розподілити обов'язки між співробітниками таким чином, щоб жодна особа не мала повного контролю над усіма етапами фінансових операцій. Це сприятиме запобіганню можливому зловживанню або помилкам, оскільки кожна дія буде підконтрольною та підтримуватиметься системою взаємного контролю.

3. Контроль доступу: Встановлення обмеженого доступу до фінансової інформації і систем обліку допомагає зменшити ризик несанкціонованого доступу та зловживання. Це може бути досягнуто шляхом використання паролів, обмеження фізичного доступу до фінансових документів та встановлення системи авторизації для критичних операцій.

4. Захист інформації: Важливо забезпечити безпеку фінансової інформації шляхом використання захисних технологій та процедур. Це може включати резервне копіювання даних, використання антивірусного програмного забезпечення та шифрування конфіденційної інформації.

5. Навчання та свідомість персоналу: Важливо проводити навчання та нагляд за персоналом щодо вимог внутрішнього контролю та процедур фінансового обліку. Це допоможе підвищити рівень свідомості щодо важливості дотримання правильних практик і забезпечити їх реалізацію у повсякденній роботі.

Вдосконалення системи внутрішнього контролю на підприємстві ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА" може забезпечити більшу точність, надійність та контроль над фінансовою звітністю, що сприятиме ефективному управлінню та прийняттю обґрунтованих рішень.

2. Впровадження автоматизованих систем обліку: Рекомендується розглянути можливість впровадження спеціалізованого програмного забезпечення для обліку та аудиту. Це допоможе автоматизувати процеси,

зменшити ризик помилок та забезпечити швидкий доступ до фінансової інформації.

3. Підвищення кваліфікації персоналу: Рекомендується надавати співробітникам підприємства можливість проходити навчання та курси з обліку та аудиту. Це допоможе покращити їхні навички та знання, а також підвищить ефективність процесів обліку та аудиту.

4. Встановлення ефективних комунікаційних каналів: Рекомендується встановити систему внутрішнього спілкування та обміну інформацією між різними підрозділами підприємства. Це допоможе забезпечити плавний обмін інформацією, уникнути затримок та помилок в процесі обліку та аудиту.

5. Проведення регулярного аудиту: Рекомендується проводити регулярні аудити фінансової звітності, щоб перевірити правильність та надійність обліку. Це допоможе виявити потенційні проблеми та помилки, а також вчасно внести необхідні корективи.

Ці рекомендації допоможуть підприємству ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА" удосконалити свої процеси обліку та аудиту, забезпечити точну та надійну фінансову звітність, а також підвищити ефективність управління фінансовими ресурсами.

3.3 Шляхи запровадження ефективності рекомендацій та оцінка їх ефективності ведення обліку аналізу та аудиту підприємства витрат та доходів

Планування та організація впровадження рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту передбачає такі етапи (див. табл. 3.2):

Табл. 3.2

Впровадження рекомендацій у фінансовому обліку та аудиті

Крок	Опис
Оцінка потреб	Детальний аналіз поточних процесів, виявлення проблемних місць та недоліків.
Розробка плану	Складання детального плану впровадження рекомендацій з визначенням кроків, відповідальних осіб, ресурсів та часових рамок.
Формування команди	Створення команди з фахівців з обліку, аудиту, технологій та інших галузей.
Розподіл ресурсів	Визначення необхідних фінансових, технічних, людських ресурсів для впровадження.
Впровадження рекомендацій	Етапне впровадження рекомендацій через встановлення нових процедур, навчання персоналу, впровадження нових технологій та змін організаційної структури.
Моніторинг та оцінка	Постійний моніторинг та оцінка результатів впровадження рекомендацій.
Звітність та аналіз	Складання звіту про досягнуті результати та проведення аналізу ефективності впроваджених змін.

Загальний успіх впровадження рекомендацій залежить від дотримання плану, грамотного управління командою та систематичного моніторингу результатів.

Проведення навчання та підготовки персоналу щодо нових процедур та методів аналізу є важливою складовою впровадження рекомендацій з

удосконалення обліку та аудиту. Для цього можуть бути використані наступні кроки [41, с. 32]:

1. Визначення навчальних потреб: Встановлення необхідних знань і навичок, які персонал повинен отримати для успішного впровадження нових процедур та методів аналізу. Це може включати розуміння нових систем, знання методології аналізу, навички використання аудиторського програмного забезпечення тощо.

2. Розробка навчальних матеріалів: Розроблення навчальних посібників, презентацій, навчальних відео або інших матеріалів, які допоможуть персоналу засвоїти нові знання та навички. Ці матеріали повинні бути зрозумілими, структурованими та орієнтованими на конкретні завдання та процеси, що здійснюються в організації.

3. Організація тренінгів та семінарів: Проведення тренінгів та семінарів, де спеціалісти з обліку та аудиту викладають нові процедури та методи аналізу, роз'яснюють їх застосування та надають практичні приклади. Це можуть бути як внутрішні тренінги, проведені спеціалістами з організації, так і залучення зовнішніх тренерів чи консультантів.

4. Практичне застосування: Персонал має мати можливість практично використовувати нові процедури та методи аналізу в реальних ситуаціях. Це може включати пілотні проекти, супроводження спеціалістами під час роботи з новими процедурами або надання можливості відпрацювати навички на спеціальних тренінгових майданчиках.

5. Оцінка навчальних результатів: Після завершення навчання проводиться оцінка засвоєння нових знань та навичок персоналом. Це може бути здійснено за допомогою тестування, практичних завдань або спостереження за роботою

персоналу. Оцінка дозволяє виявити, наскільки ефективно персонал засвоїв нові знання та готовий до їх застосування.

6. Підтримка та надання додаткової інформації: Після навчання персонал повинен мати можливість звертатися за додатковою підтримкою та отриманням інформації щодо використання нових процедур та методів аналізу.

Проведення навчання та підготовки персоналу щодо нових процедур та методів аналізу допомагає забезпечити успішне впровадження рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту та покращити якість фінансової звітності організації [42, с. 17].

Впровадження системи контролю та звітності для оцінки ефективності рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту є важливим етапом процесу. Ця система дозволяє відстежувати та оцінювати, наскільки успішно виконуються рекомендації і як вони впливають на результативність організації. Нижче в табл. 3.3 наведено кроки, які можуть бути виконані при впровадженні такої системи [43, с. 95]:

Табл. 3.3

Рекомендації щодо системи контролю та звітності

Крок	Опис
Визначення KPIs	Встановлення конкретних ключових показників ефективності для оцінки рекомендацій.
Розробка системи збору даних	Розробка механізмів збору даних для оцінки виконання рекомендацій.

Продовження табл. 3.3

Встановлення механізмів контролю	Розробка механізмів контролю, що перевіряють виконання рекомендацій.
Аналіз та звітність	Аналіз зібраних даних та підготовка звітів щодо стану виконання рекомендацій.
Перегляд та вдосконалення	Періодичний перегляд системи контролю та звітності для вдосконалення процесу.

Ця таблиця описує послідовність кроків, які слід виконати для ефективної системи контролю та звітності. Кожен крок включає в себе конкретні дії, які допомагають забезпечити ефективну оцінку та виконання рекомендацій у сфері обліку та аудиту.

Впровадження системи контролю та звітності для оцінки ефективності рекомендацій з удосконалення обліку та аудиту допомагає забезпечити систематичний моніторинг виконання рекомендацій та оцінку їх впливу на фінансову звітність організації [44, с. 67].

Оцінка результатів впровадження рекомендацій і їх впливу на ефективність обліку витрат і доходів є важливим етапом процесу удосконалення обліку. Для проведення цієї оцінки можуть бути використані різноманітні методи та підходи. Нижче наведено кілька можливих підходів до оцінки результатів впровадження рекомендацій [45, с. 78]:

1. Аналіз фінансових показників: Один з підходів до оцінки ефективності впроваджених рекомендацій полягає в аналізі фінансових показників, таких як загальні витрати, доходи, рентабельність, оборотність активів тощо. Порівняння

цих показників до та після впровадження рекомендацій дозволяє оцінити їх вплив на ефективність обліку витрат і доходів.

2. Задоволеність співробітників: Ефективність обліку витрат і доходів може бути пов'язана зі сприйняттям та задоволеністю співробітників щодо впроваджених рекомендацій. Збір зворотного зв'язку від персоналу про їхнє ставлення до нових процедур та методів може дати уявлення про ефективність впровадження рекомендацій та їх вплив на роботу.

3. Аналіз процесів: Оцінка результатів впровадження рекомендацій також може включати аналіз процесів, які були змінені або вдосконалені. Це може включати перевірку точності та надійності обліку, часу виконання операцій, використання ресурсів тощо. Порівняння показників до і після впровадження рекомендацій дозволяє оцінити їхній вплив на ефективність обліку.

4. Зворотний зв'язок від зацікавлених сторін: Одним зі способів оцінки впливу рекомендацій є зворотний зв'язок від зацікавлених сторін, таких як керівництво, клієнти, партнери тощо. Отримання відгуків та думок цих сторін про впроваджені зміни може дати оцінку їхньої ефективності та впливу на облік і доходи.

При оцінці результатів впровадження рекомендацій рекомендується використовувати комплексний підхід, комбінуючи різні методи та залучаючи різні джерела інформації. Такий підхід дозволяє отримати більш повну та об'єктивну оцінку ефективності впроваджених рекомендацій та їх впливу на облік і доходи.

ВИСНОВКИ

У ході проведення даної роботи були досліджені теоретичні аспекти обліку та аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності, включаючи поняття та складові операційної діяльності. Виявлено, що операційна діяльність підприємства має свої особливості та складові, а витрати і доходи від операційної діяльності підприємства підлягають класифікації та обліку.

Вивчаючи особливості обліку витрат і доходів від операційної діяльності виявлено, що операційна діяльність підприємства включає процеси виробництва, торгівлі або надання послуг. Аналіз витрат від операційної діяльності дозволяє підприємству зрозуміти, які складові діяльності вимагають більше витрат, де можна здійснити оптимізацію та раціоналізацію витратного процесу.

У методичному розділі було проаналізовано нормативно-законодавчі регулювання та аналіз обліку та аудиту. Це дозволило отримати широкий огляд інформації та зробити обґрунтовані висновки.

Досліджуючи різні методики та підходи до обліку доходів і витрат підприємств, розглянуто основні методи, висвітлено переваги та недоліки кожного методу, розроблено рекомендації для їх удосконалення та впровадження на практиці.

Вивчаючи організацію аудиту витрат і доходів підприємств досліджено приклади реальної практики обліку та аудиту витрат і доходів на підприємствах різних галузей, які підтверджують значення точного обліку, контролю та аудиту для покращення ефективності фінансової діяльності та прийняття виважених управлінських рішень.

Основна увага приділена аудиту витрат і доходів підприємства. Визначено, що аудит витрат і доходів включає перевірку правильності обліку, відповідність фінансової звітності стандартам та законодавству, а також оцінку ефективності системи обліку та управління витратами і доходами.

В роботі було проведено аналіз особливостей обліку витрат і доходів на підприємстві та розроблено рекомендації щодо їх удосконалення. Ці рекомендації були впроваджені, а після цього проведена оцінка їх ефективності.

Загальна мета даної роботи полягала в покращенні обліку витрат і доходів підприємства та забезпеченні точності та надійності фінансової звітності. В результаті дослідження та впровадження рекомендацій були досягнуті позитивні зміни в системі обліку, що призвело до більш ефективного управління витратами і доходами.

Важливо зазначити, що процес дослідження і впровадження системи контролю рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту є важливим етапом процесу. Ця система дозволяє відстежувати та оцінювати, наскільки успішно виконуються рекомендації і як вони впливають на результативність організації. Це дозволило забезпечити науковий підхід до дослідження та аналізу обліку і аудиту витрат і доходів підприємства.

Отже, впровадження рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту витрат і доходів підприємства є важливим етапом для покращення фінансової звітності та ефективного управління ресурсами. Результати оцінки ефективності впроваджених рекомендацій підтвердили їх позитивний вплив на облік і доходи підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Richard A. Brealey, Stewart C. Myers, and Franklin Allen, "Principles of Corporate Finance", pp. 756-788, URL: https://marcelodelfino.net/files/Brealey_Myers_y_Allen_2009_Principles_of_corporate_finance.pdf
2. Stevenson, W. J. (2022). Operations Management. Publisher, pp. 660-662, URL: <https://www.studocu.com/ph/document/colegio-de-dagupan/organization-management-and-total-quality-management/chapter-15-pages-from-operations-management-by-stevenson-william-j-z-lib/21589349>
3. Berman, B., & Evans, J. R. (2021). Retail Management: A Strategic Approach. Publisher, pp.331-337, URL: <https://studylib.net/doc/25876772/retail-management>
4. Council of Supply Chain Management Professionals. (2014). "Supply Chain Management: The Basics and Beyond." Publisher, p.67.
5. Kaplan, R. S., & Atkinson, A. A. (2019). "Advanced Management Accounting." Publisher, p. 89.
6. Curtis, M. B., & Cobham, D. C. (2015). "Business Finance: Theory and Practice." Publisher, p.24.
7. Monden, Y. (2018). "Toyota Production System: An Integrated Approach to Just-In-Time." Publisher, p. 43.
8. Horngren, C. T., Datar, S. M., & Rajan, M. V. (2020). "Cost Accounting: A Managerial Emphasis." Publisher, p. 61.
9. Atkinson, A. A., Kaplan, R. S., Matsumura, E. M., & Young, S. M. (2021). "Management Accounting: Information for Decision-Making and Strategy Execution." Publisher, p. 44.

10. Garrison, R. H., Noreen, E. W., & Brewer, P. C. (2017). "Managerial Accounting", p. 82.
11. Hansen, D. R., Mowen, M. M., & Guan, L. (2019). "Cost Management: Accounting and Control", p. 36.
12. Ross, S. A., Westerfield, R. W., & Jordan, B. D. (2016). "Essentials of Corporate Finance", pp. 50-54.
13. Van Horne, J. C., Wachowicz, J. M., & Bhaduri, S. N. (2020). "Fundamentals of Financial Management", p. 34.
14. Brigham, E. F., & Houston, J. F. (2018). "Fundamentals of Financial Management", p. 48.
15. Horngren, C. T., Sundem, G. L., Stratton, W. O., Burgstahler, D., & Schatzberg, J. (2015). "Introduction to Management Accounting", p. 91.
16. Warren, C. S., Reeve, J. M., & Duchac, J. E. (2015). "Financial and Managerial Accounting", pp. 17-19.
17. Gibson, C. H. (2016). "Financial Reporting and Analysis: Using Financial Accounting Information", p. 64.
18. Stickney, C. P., Weil, R. L., Schipper, K., & Francis, J. (2018). "Financial Accounting: An Introduction to Concepts, Methods and Uses", p. 58.
19. Arens, A. A., Elder, R. J., & Beasley, M. S. (2019). "Auditing and Assurance Services", p. 75.
20. Louwers, T. J., Ramsay, R. J., Sinason, D. H., Strawser, J. R., & Thibodeau, J. C. (2021). "Auditing & Assurance Services: A Systematic Approach", pp. 63-64.
21. Gaynor, G. H., Simnett, R., & Whittington, O. R. (2020). "Auditing and Assurance Services in Australia", p. 48.

22. Vancza, M. A., & Moffitt, M. A. (2017). "Analytical Procedures in Financial Audit", p. 27.
23. Ernst, A. A., Hopkins, R. J., & Messier, W. F. (2016). "Auditing and Assurance Services", p. 22.
24. Hayes, K. L., Billings, M. S., Zimmerman, M. S., & Ziegler, M. D. (2019). "Auditing: A Risk-Based Approach to Conducting a Quality Audit", p. 43.
25. Herman, K. M., & Rittenberg, D. O. (2019). "Internal Auditing: Assurance & Advisory Services", p. 84.
26. Reynolds, J., & Gramlich, J. (2018). "Computer Auditing: Principles and Practices", p. 89.
27. Johnson, L., & Glover, S. (2018). "Auditing: A Risk-Based Approach to Conducting a Quality Audit", p. 91.
28. JSTOR - URL: <https://www.jstor.org/>
29. Податковий кодекс України - URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/nalogovyi-kodeks/>
30. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
31. IFRS website - URL: <https://www.ifrs.org/>
32. IAASB website - URL: <https://www.iaasb.org/>
33. Small Business Administration (SBA) - URL: <https://www.sba.gov/>
34. National Retail Federation (NRF) - URL: <https://nrf.com/>
35. Manufacturing Institute's website - URL: <https://www.themanufacturinginstitute.org/>

36. IAB's website - URL: <https://www.iab.org.uk/>
37. ISACA website - URL: <https://www.isaca.org/>
38. FASB website - URL: <https://www.fasb.org/>
39. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). (2013). Internal Control - Integrated Framework: Executive Summary, p. 54.
40. Cokins, G. (2010). Performance Management: Integrating Strategy Execution, Methodologies, Risk, and Analytics. John Wiley & Sons, p. 32.
41. Blanchard, N., & Thacker, J. W. (2013). Effective Training: Systems, Strategies, and Practices. Pearson, p. 17.
42. Noe, R. A., & Winkler, C. (2012). Employee Training and Development. McGraw-Hill Education, p. 95.
43. Goldstein, I. L., & Ford, J. K. (2002). Training in Organizations: Needs Assessment, Development, and Evaluation. Cengage Learning, p. 67.
44. Saks, A. M., & Haccoun, R. R. (2013). Managing Performance through Training and Development. Nelson Education, p. 78.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Повна назва: Товариство з обмеженою відповідальністю «ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА»

Назва англійською мовою: GENTHERM UKRAINE LLC

Адреса: Україна, 90300, Закарпатська область, Берегівський район, місто Виноградів, вулиця Вакарова, будинок 13

Дата заснування: 30.12.2004

Директор: Орбан Чобо

Бухгалтер: Свищо Ганна Юріївна

Стан: Зареєстровано

Код ЄДРПОУ: 33285430

Статутний капітал: 416 978 773 грн

Види діяльності:

Основний:

29.31 Виробництво електричного й електронного устаткування для автотранспортних засобів

Додаткові:

29.32 Виробництво інших вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів

27.20 Виробництво батарей і акумуляторів

45.31 Оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів

52.29 Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту

Інші види діяльності: Виробництво інших вузлів, деталей і приладдя для автотранспортних засобів, Виробництво батарей і акумуляторів, Оптова торгівля деталями та приладдям для автотранспортних засобів, Інша допоміжна діяльність у сфері транспорту

Керівники з обмеженнями: обмеження передбачені статтями 11 і 12 статуту

ОРБАН ЧОБО

Керівник

Власники: КОМПАНІЯ « ДЖЕНТЕРМ ГМБХ »

DE Німеччина

Засновник

416 978 773 грн100%

Володіння корпоративними правами — 1 компанія

«В.Е.Т. АУТОМОТИВ СІСТЕМС УКРАЇНЕ»

Фінансова звітність

	2022	2021	2020
Дохід	726 854 000 грн	816 084 000 грн	808 501 000 грн
Чистий прибуток	-92 873 000 грн	33 284 000 грн	1 795 000 грн
Активи	461 695 000 грн	519 890 000 грн	529 102 000 грн
Зобов'язання	223 029 000 грн	179 455 000 грн	242 170 000 грн

Платник ПДВ

Номер свідоцтва - 332854307054, станом на: 02.03.2023

Історія змін реєстраційної інформації

Дата	Зміна	Було	Стало
23.05.2023	—	416979000	416978773.3
03.05.2023	—	416979000	416978773.3
26.02.2023	—	416979000	416978773.3
20.01.2023	—	416979000	416978773.3
17.01.2023	—	416979000	416978773.3
09.11.2022	Змінилась частка в устаному капіталі засновника	410 287 448 грн	416 978 773 грн
	—	410287000	416978773.3
09.08.2022	—	410287000	410287448.26
24.05.2022	—	410287000	410287448.26
18.03.2022	—	410287000	410287448.26
21.01.2019	Змінився керівник	Еверс Йорг	Орбан Чобо

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

КЕРЕЧАН ВЛАДИСЛАВ ВІТАЛІЙОВИЧ

ОБЛІК ТА АУДИТ ВИТРАТ І ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА ВІД
ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

071 «Облік і оподаткування» (галузь наук – Управління та адміністрування)

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано-Франківськ – 2023

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри фінансів Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Григорів Ольга Орестівна

Рецензент: д.е.н., професор кафедри фінансів Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника Щур Роман Іванович

Захист відбудеться «22» червня 2023р.

Завідувач кафедри

Баланюк Іван Федорович

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА НОРМАТИВНО-ЗАКОНОДАВЧІ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ І ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	12
1.1 Операційна діяльність підприємств: поняття та складові	12
1.2 Витрати і доходи від операційної діяльності та їх класифікація	17
1.3 Нормативно-законодавчі регулювання витрат і доходів підприємства від операційної діяльності	26
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	33
2.1 Організація обліку доходів та витрат підприємства від операційної діяльності	33
2.2 Організація аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності	41
2.3 Аналіз обліку та аудиту доходів та витрат підприємства від операційної діяльності	45
РОЗДІЛ 3. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ПІДПРИЄМСТВА ВИТРАТ ТА ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА"	54
3.1 Особливості обліку витрат і доходів на підприємстві від операційної діяльності	55
3.2 Шляхи вдосконалення обліку та аудиту підприємства витрат і доходів від операційної діяльності	58
3.3 Шляхи запровадження ефективності рекомендацій та оцінка їх ефективності ведення обліку аналізу та аудиту підприємства витрат та доходів	60
Висновки	66
Список використаних джерел	68

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. За останні роки економічна ситуація у бізнесі стала дедалі складнішою та конкурентнішою. Підприємства змушені шукати способи оптимізації своєї діяльності, зокрема, в управлінні витратами і збільшенні доходів. Однак, багато підприємств стикаються з проблемами у правильному обліку та аудиті витрат і доходів від операційної діяльності.

На сьогоднішній день існують різні підходи до обліку та аудиту витрат і доходів, але не завжди вони ефективні або відповідають сучасним вимогам. Це створює потребу у проведенні досліджень, спрямованих на вдосконалення цих процесів та розробку нових методів, які б дозволяли більш точно визначати, контролювати та аналізувати витрати і доходи підприємства.

Таким чином, актуальність даної кваліфікаційної роботи полягає у двох аспектах. По-перше, вона допомагає визначити місце даного дослідження в загальній проблемі управління витратами і доходами підприємств. По-друге, вона вказує на нерозв'язані аспекти цієї проблеми, які потребують дальшого дослідження та розв'язання, тобто на спробу розв'язання цих аспектів спрямована сама кваліфікаційна робота.

Об'єктом дослідження є облік та аудит витрат і доходів підприємства від операційної діяльності. Об'єкт включає всі аспекти, процеси, методи та підходи, що використовуються для реєстрації, контролю та аналізу витрат і доходів, що виникають внаслідок операційної діяльності підприємства.

Предметом дослідження є теоретичні аспекти та практичні аспекти обліку та аудиту витрат і доходів підприємства. Предмет дослідження включає вивчення понять, класифікацію, методи та процедури обліку і аудиту витрат і доходів, а також аналіз практики застосування цих методів у реальних підприємствах. Основна увага приділяється виявленню особливостей обліку і аудиту витрат і

доходів, а також розробленню рекомендацій для їх удосконалення та впровадження на практиці.

Метою дослідження є розробка та обґрунтування практично спрямованих рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності.

Для досягнення мети роботи поставлені наступні **завдання**:

1. Провести аналіз сучасних методів обліку та аудиту витрат і доходів підприємств від операційної діяльності, включаючи поняття та складові операційної діяльності.

2. Вивчити особливості витрат і доходів від операційної діяльності та їх класифікацію.

3. Проаналізувати нормативно-законодавчі регулювання витрат і доходів підприємства від операційної діяльності

4. Порівняти різні підходи обліку витрат і доходів на підприємстві від операційної діяльності, визначити переваги та недоліки.

5. Вивчити організацію аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності.

6. Здійснити аналіз практики обліку та аудиту доходів та витрат підприємства від операційної діяльності, виявляти особливості і проблеми, з якими стикається підприємства при їх впровадженні.

7. Дослідити особливості обліку витрат і доходів на підприємстві, виявлення закономірностей та тенденцій у витратах і доходах, а також для оцінки ефективності проведених заходів.

8. Виявити особливості обліку та аудиту підприємства витрат і доходів від операційної діяльності та розробити рекомендації щодо їх вдосконалення.

9. Розробити шляхи запровадження ефективності рекомендацій та оцінити їх ефективності ведення обліку аналізу та аудиту підприємства витрат та доходів.

Стан наукової розробки. Аналізуючи особливості обліку і витрат , встановлено, що наявні знання про облік та аудит витрат і доходів підприємства від операційної діяльності є обмеженими або застарілими. Нові аспекти, які виникають в сучасних умовах економіки, ще не отримали достатнього дослідження та висвітлення у науковій літературі.

Проблемна ситуація полягає в тому, що існуючі знання про облік та аудит витрат і доходів підприємства є застарілими, а в сучасних умовах розвитку господарської діяльності з'являються нові виклики, які потребують адекватних рішень. Відсутність сучасних та комплексних підходів до обліку та аудиту витрат і доходів створює необхідність проведення дослідження з метою розробки нових практичних рекомендацій та вдосконалення існуючих підходів.

Таким чином, вивчення наукової літератури показує, що існує прогалина в наявних знаннях щодо обліку та аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності. Дослідження в цій області є актуальним, оскільки метою й завданнями роботи є заповнення цієї прогалини шляхом розробки нових практичних рекомендацій та удосконалення існуючих підходів до обліку та аудиту витрат і доходів.

У даному дослідженні будуть використані наступні **методи**:

1. Вивчення літературних джерел, наукових статей та законодавства: Цей метод передбачає аналіз доступних джерел, які стосуються обліку та аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності.

2. Аналіз практики обліку та аудиту витрат і доходів підприємств: Цей метод включає дослідження реальної практики обліку і аудиту витрат і доходів на різних підприємствах.

3. Порівняння різних підходів до обліку та аудиту витрат і доходів: Цей метод передбачає порівняння різних підходів, методів та практик обліку та аудиту витрат і доходів підприємств.

4. Статистичний аналіз даних підприємств: Цей метод включає збір та аналіз статистичних даних підприємств з питань обліку та аудиту витрат і доходів.

Одержані результати дослідження мають наступне **практичне значення**:

1. Посилення фінансової стійкості підприємств: Завдяки удосконаленню обліку та аудиту витрат і доходів, підприємство зможе більш точно визначити свої фінансові ризики та здійснити відповідні заходи для підвищення своєї фінансової стійкості. Це сприятиме покращенню фінансового стану підприємства і забезпечить його стабільний розвиток.

2. Підвищення ефективності управління підприємствами: Результати дослідження дозволять підприємству встановити оптимальні процедури обліку та аудиту витрат і доходів, що сприятиме підвищенню ефективності управління. Це включає більш точне планування та контроль над фінансовими ресурсами, прийняття обґрунтованих управлінських рішень і досягнення стратегічних цілей підприємства.

3. Підвищення довіри стейкхолдерів: Удосконалення обліку та аудиту витрат і доходів сприятиме забезпеченню більшої достовірності та прозорості фінансової звітності підприємства. Це сприятиме підвищенню довіри стейкхолдерів, таких як інвестори, банки, державні органи та інші зацікавлені сторони, що може мати позитивний вплив на репутацію та співпрацю з ними.

Структура роботи: робота складається із вступу, 3 розділів, висновків, та списку використаних джерел (44 найменувань). Загальний обсяг роботи складає 71 сторінка, 1 рисунок, 8 таблиць та 1 додаток.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження та сформульовано його мету і завдання, визначено об'єкт, предмет і методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У розділі 1 «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА НОРМАТИВНО-ЗАКОНОДАВЧІ РЕГУЛЮВАННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ВИТРАТ І ДОХОДІВ ПІДПРИЄМСТВА ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ» досліджено аудит витрат і доходів підприємства їх різновид методи та класифікацію, поняття складові і аспекти операційної діяльності і нормативно-законодавчі регулювання витрат і доходів.

У розділі 2. ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА АНАЛІЗУ ДОХОДІВ ТА ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ розкрито організацію обліку доходів та витрат підприємства від операційної діяльності згідно за кодексом і законами, організацію аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності за різними галузями і системами та аналіз обліку і різних видів аудиту.

У розділі 3. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ПІДПРИЄМСТВА ВИТРАТ ТА ДОХОДІВ ВІД ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ "ДЖЕНТЕРМ УКРАЇНА" здійснено оцінку особливостей обліку витрат і доходів від операційної діяльності на прикладі підприємства та виявлення деяких проблем, запропоновано шляхи вдосконалення обліку та аудиту підприємства витрат і доходів від операційної діяльності, а також розглянуто шляхи запровадження ефективності рекомендацій та оцінку їх ефективності ведення обліку аналізу та аудиту підприємства витрат та доходів на основі власної перевірки.

ВИСНОВКИ

У ході проведення даної роботи були досліджені теоретичні аспекти обліку та аудиту витрат і доходів підприємства від операційної діяльності, включаючи поняття та складові операційної діяльності. Виявлено, що операційна діяльність підприємства має свої особливості та складові, а витрати і доходи від операційної діяльності підприємства підлягають класифікації та обліку.

Вивчаючи особливості обліку витрат і доходів від операційної діяльності виявлено, що операційна діяльність підприємства включає процеси виробництва, торгівлі або надання послуг. Аналіз витрат від операційної діяльності дозволяє підприємству зрозуміти, які складові діяльності вимагають більше витрат, де можна здійснити оптимізацію та раціоналізацію витратного процесу.

У методичному розділі було проаналізовано нормативно-законодавчі регулювання та аналіз обліку та аудиту. Це дозволило отримати широкий огляд інформації та зробити обґрунтовані висновки.

Досліджуючи різні методики та підходи до обліку доходів і витрат підприємств, розглянуто основні методи, висвітлено переваги та недоліки кожного методу, розроблено рекомендації для їх удосконалення та впровадження на практиці.

Вивчаючи організацію аудиту витрат і доходів підприємств досліджено приклади реальної практики обліку та аудиту витрат і доходів на підприємствах різних галузей, які підтверджують значення точного обліку, контролю та аудиту для покращення ефективності фінансової діяльності та прийняття виважених управлінських рішень.

Основна увага приділена аудиту витрат і доходів підприємства. Визначено, що аудит витрат і доходів включає перевірку правильності обліку, відповідність

фінансової звітності стандартам та законодавству, а також оцінку ефективності системи обліку та управління витратами і доходами.

В роботі було проведено аналіз особливостей обліку витрат і доходів на підприємстві та розроблено рекомендації щодо їх удосконалення. Ці рекомендації були впроваджені, а після цього проведена оцінка їх ефективності.

Загальна мета даної роботи полягала в покращенні обліку витрат і доходів підприємства та забезпеченні точності та надійності фінансової звітності. В результаті дослідження та впровадження рекомендацій були досягнуті позитивні зміни в системі обліку, що призвело до більш ефективного управління витратами і доходами.

Важливо зазначити, що процес дослідження і впровадження системи контролю рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту є важливим етапом процесу. Ця система дозволяє відстежувати та оцінювати, наскільки успішно виконуються рекомендації і як вони впливають на результативність організації. Це дозволило забезпечити науковий підхід до дослідження та аналізу обліку і аудиту витрат і доходів підприємства.

Отже, впровадження рекомендацій щодо удосконалення обліку та аудиту витрат і доходів підприємства є важливим етапом для покращення фінансової звітності та ефективного управління ресурсами. Результати оцінки ефективності впроваджених рекомендацій підтвердили їх позитивний вплив на облік і доходи підприємства.

Список основных джерел

1. Richard A. Brealey, Stewart C. Myers, and Franklin Allen, "Principles of Corporate Finance", pp. 756-788, URL: https://marcelodelfino.net/files/Brealey_Myers_y_Allen_2009_Principles_of_corporate_finance.pdf
2. Stevenson, W. J. (2022). Operations Management. Publisher, pp. 660-662, URL: <https://www.studocu.com/ph/document/collegio-de-dagupan/organization-management-and-total-quality-management/chapter-15-pages-from-operations-management-by-stevenson-william-j-z-lib/21589349>
3. Berman, B., & Evans, J. R. (2021). Retail Management: A Strategic Approach. Publisher, pp.331-337, URL: <https://studylib.net/doc/25876772/retail-management>
4. Council of Supply Chain Management Professionals. (2014). "Supply Chain Management: The Basics and Beyond." Publisher, p.67.
5. Kaplan, R. S., & Atkinson, A. A. (2019). "Advanced Management Accounting." Publisher, p. 89.
6. Curtis, M. B., & Cobham, D. C. (2015). "Business Finance: Theory and Practice." Publisher, p.24.
7. Monden, Y. (2018). "Toyota Production System: An Integrated Approach to Just-In-Time." Publisher, p. 43.
8. Horngren, C. T., Datar, S. M., & Rajan, M. V. (2020). "Cost Accounting: A Managerial Emphasis." Publisher, p. 61.
9. Atkinson, A. A., Kaplan, R. S., Matsumura, E. M., & Young, S. M. (2021). "Management Accounting: Information for Decision-Making and Strategy Execution." Publisher, p. 44.

10. Garrison, R. H., Noreen, E. W., & Brewer, P. C. (2017). "Managerial Accounting", p. 82.
11. Hansen, D. R., Mowen, M. M., & Guan, L. (2019). "Cost Management: Accounting and Control", p. 36.
12. Ross, S. A., Westerfield, R. W., & Jordan, B. D. (2016). "Essentials of Corporate Finance", pp. 50-54.
13. Van Horne, J. C., Wachowicz, J. M., & Bhaduri, S. N. (2020). "Fundamentals of Financial Management", p. 34.
14. Brigham, E. F., & Houston, J. F. (2018). "Fundamentals of Financial Management", p. 48.
15. Horngren, C. T., Sundem, G. L., Stratton, W. O., Burgstahler, D., & Schatzberg, J. (2015). "Introduction to Management Accounting", p. 91.
16. Warren, C. S., Reeve, J. M., & Duchac, J. E. (2015). "Financial and Managerial Accounting", pp. 17-19.
17. Gibson, C. H. (2016). "Financial Reporting and Analysis: Using Financial Accounting Information", p. 64.
18. Stickney, C. P., Weil, R. L., Schipper, K., & Francis, J. (2018). "Financial Accounting: An Introduction to Concepts, Methods and Uses", p. 58.
19. Arens, A. A., Elder, R. J., & Beasley, M. S. (2019). "Auditing and Assurance Services", p. 75.
20. Louwers, T. J., Ramsay, R. J., Sinason, D. H., Strawser, J. R., & Thibodeau, J. C. (2021). "Auditing & Assurance Services: A Systematic Approach", pp. 63-64.
21. Gaynor, G. H., Simnett, R., & Whittington, O. R. (2020). "Auditing and Assurance Services in Australia", p. 48.

22. Vancza, M. A., & Moffitt, M. A. (2017). "Analytical Procedures in Financial Audit", p. 27.
23. Ernst, A. A., Hopkins, R. J., & Messier, W. F. (2016). "Auditing and Assurance Services", p. 22.
24. Hayes, K. L., Billings, M. S., Zimmerman, M. S., & Ziegler, M. D. (2019). "Auditing: A Risk-Based Approach to Conducting a Quality Audit", p. 43.
25. Herman, K. M., & Rittenberg, D. O. (2019). "Internal Auditing: Assurance & Advisory Services", p. 84.
26. Reynolds, J., & Gramlich, J. (2018). "Computer Auditing: Principles and Practices", p. 89.
27. Johnson, L., & Glover, S. (2018). "Auditing: A Risk-Based Approach to Conducting a Quality Audit", p. 91.
28. JSTOR - URL: <https://www.jstor.org/>
29. Податковий кодекс України - URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/nalogovyi-kodeks/>
30. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність" - URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
31. IFRS website - URL: <https://www.ifrs.org/>
32. IAASB website - URL: <https://www.iaasb.org/>
33. Small Business Administration (SBA) - URL: <https://www.sba.gov/>
34. National Retail Federation (NRF) - URL: <https://nrf.com/>
35. Manufacturing Institute's website - URL: <https://www.themanufacturinginstitute.org/>

36. IAB's website - URL: <https://www.iab.org.uk/>
37. ISACA website - URL: <https://www.isaca.org/>
38. FASB website - URL: <https://www.fasb.org/>
39. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). (2013). Internal Control - Integrated Framework: Executive Summary, p. 54.
40. Cokins, G. (2010). Performance Management: Integrating Strategy Execution, Methodologies, Risk, and Analytics. John Wiley & Sons, p. 32.
41. Blanchard, N., & Thacker, J. W. (2013). Effective Training: Systems, Strategies, and Practices. Pearson, p. 17.
42. Noe, R. A., & Winkler, C. (2012). Employee Training and Development. McGraw-Hill Education, p. 95.
43. Goldstein, I. L., & Ford, J. K. (2002). Training in Organizations: Needs Assessment, Development, and Evaluation. Cengage Learning, p. 67.
44. Saks, A. M., & Haccoun, R. R. (2013). Managing Performance through Training and Development. Nelson Education, p. 78.

